

Otimačina imovine starijih se nastavlja!

Prof.dr.sc. Niño Žganec, predsjednik Hrvatske mreže protiv siromaštva (HMPS)

Borba protiv siromaštva je investicija, a ne potrošnja

***

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Za koga će glasati umirovljenici?

UVODNA RIJEČ

Evo ti osam kuna, kupi sanjaricu

Piše: Jasna A. Petrović

Usklađivanje ili indeksacija mirovina način je održavanja njihove realne vrijednosti, kako zbog očuvanja standarda umirovljenika, tako i radi sprječavanja siromaštva i socijalne isključenosti. Ok, netko treći će reći da je pravi cilj čuvanje kupovne moći rastućeg dijela stanovništva - starijih osoba, koje čine više od 20 posto stanovništva Hrvatske. Kako će se obrazložiti potreba za usklađivanjem mirovina je irelevantno pred činjenicom da nema zemlje koja nema propisani model njihove indeksacije.

Kakve to modele koriste europske zemlje? Uglavnom je riječ o potrošačkom indeksu, plaćama ili bruto društvenom proizvodu, odnosno njihovoj mješavini u različitim varijantama. U Hrvatskoj je godinama bila na snazi tzv. švicarska formula (50 posto rasta plaća i 50 posto rasta cijena), no ona je proizvodila godišnje najmanje jedan posto pada realne vrijednosti mirovina. U deset godina švicarske formule, deset posto niže mirovine! Onda je Mrsić u svojem laboratoriju skuhao novu formulu i do kraja dotukao penzije.

Prvi mirovinski stup, državni, javni, u pravilu je jedini koji ima sigurnosne mehanizme, za razliku od drugog ili trećeg stupa. Tako je i kod nas.

Takav oblik zaštite mirovina od inflacije i drugih mogućih rizika mjeri se u pravilu njihovim udjelom u bruto plaći, no kod nas je uvriježeno mjerenje udjelom u neto plaći. A sad da vidimo gdje smo danas. I tko nas je i koliko volio.

Prosječna mirovina 3. siječnja 2000., kad na vlast dospio SDP s partnerima, iznosila je 1.348 kuna, a njezin udjel u prosječnoj plaći je (3.326 kn) iznosio je 40,5 posto. Kad je SDP izgubio izbore 23. studenoga 2003. udjel mirovine (1.720 kn) u prosječnoj plaći (3.940 kn) iznosio je **43,7 posto**.

No, kad 4. prosinca HDZ gubi vlast, prosječna mirovina iznosi 2.151 kn, a njezin udjel u prosječnoj neto plaći od 5.493 kn iznosi samo **39,2 posto**. Trebala su im dva mandata da pokažu kako ih baš briga za penziće. Tome je svakako pridonijela premijerka Kosor koja je 2010. i 2011. ukinula usklađivanje mirovina.

Kukuriku koalicija je preuzela vesla hrvatske poljuljane barke i veslala s ponešto manje štete po umirovljenike no prethodnici, dok se nije Mrsić domislio, bez dovoljno pripreme i simulacija, uvesti Frankenstein formulu za usklađivanje mirovina, kojom su svoj plov završili 8. studenog 2015. godine, ostavivši mješavini HDZ-a i čudnih domoljuba udjel mirovine (2.242 kn) u plaći (5.855 kn) od samo **38,3 posto**.

I sad nam eto i njihovog učinka. Upravo će se u rujnu ove godine „uskладiti“ mirovine **za 0,35 posto**, i to zahvaljujući rastu plaća za 1,7 posto u odnosu na drugo polugodište prošle godine. Da nisu otišli, tko zna što bi nam slijedilo, unatoč rastu BDP-a i probujalom optimizmu netom otišlih tehničara. Tako dobivamo 8 kuna kako bismo si kupili sanjaricu.

Čini se da mi, 1,2 milijuna suvišnih građana, predstavljamo teret proračunu. Veli Plenković da pojedemo čak 16 milijardi kuna godišnje iz proračuna jer se prikupi samo 20 milijardi iz doprinosa, a ne kaže da bi bilo puno više da njegov HDZ-ovski ministar financija Božidar Prka nije devedesetih godina uvezao drugi mirovinski stup iz Čilea i smanjio mirovinski doprinos sa 20 na 15 posto, pa je tako najmanji u EU. I dok se u ovom trenutku u Čileu upravo raspadaju privatni mirovinski fondovi, a stotine tisuća građana demonstriraju po ulicama i trgovinama, mi ćemo birati ideološke obrasce iz prošlosti. Kao da nismo 1,2 milijuna birača s punim pravom glasa. Kao da smo zalutali u ovu zemlju koja nas previše ne voli.

I tako nam starost po receptu političke elite stvara više bora na duši no na licu, jer stara i siromaha najmanje vole. A mi smo to oboje.

Hoće li starija generacija glasati protiv interesa mlade generacije? Hoće li standardni profil konzervativnih i desnije orijentiranih glasača, a koji čine nemali broj od 1,2 milijuna hrvatskih umirovljenika, te glasački segment neobrazovanog i ruralnog stanovništva, opet birati na temelju ideoloških razloga te prema uputi lokalnog župnika, ili će ovaj put, za promjenu, poslušati kakve im programe i politike nudi koja stranka?

Naša memorija ipak nije toliko oštećena da se ne sjećamo koliko smo cvilili, plakali, ljutili se na opozvanu vladu i npr. njezinog ministra Nakića koji nam je htio

naplatiti i hitnu pomoć, a dopunsko (ali samo za početak toliko) podići za 19 kuna? Možda nismo u potpunosti shvatili da je to bio neskriveni pokušaj maso-vne privatizacije javnog zdravstva, ali k tome i demontaže državnog osiguravateljskog sustava u zdravstvu.

Jesmo li izbrisali iz memorije kako nam je otpisana ministrica Šikić odlučila sinove i kćeri poslati u mirovinu sa 67 godina već 2028., umjesto - kako je propisano zakonom - od 2038. I sjećate li se onog ministra Šustara koji je odmah odlučio ukinuti subvencije za prijevoz učenika srednjih škola? U čemu ga je podržala i

spomenuta ministrica rada kad je rekla kako Hrvatska ima problem s velikim brojem visokoobrazovanih, jer ih ima previše?!

Ma hajdemo korak natrag u prošlost pa se sjetite onog bivšeg ministra rada Mrsića koji je napravio tako dobar mirovinski zakon, da se penzićima mirovine usklađuju za po pet kuna, te su se pope li na treće mjesto po siromaštvu starijih od 65 godina u Europskoj uniji. Naravno, tu je i Milanović koji, zajedno s Mrsićem i Hreljom, glorificira drugi mirovinski stup pod upravljanjem inozemnih banaka, i to u trenutku kad je jasno da je

Zahtjevi umirovljeničkih udruga

Sindikata umirovljenika Hrvatske i Matice umirovljenika Hrvatske traže očitovanje najvećih parlamentarnih stranaka na zahtjeve umirovljeničkih udruga koje zastupaju interese 1,2 milijuna hrvatskih glasača

I. USKLAĐIVANJE MIROVINA

S obzirom da je relativna vrijednost hrvatske mirovine pri dnu ljestvice, a hrvatski umirovljenici i starije osobe na trećem mjestu po siromaštvu od 28 zemalja EU, te da su u posljednjih osam godina mirovine praktički bile zamrznute, tražimo sljedeće:

1. **Uvesti automatsko usklađivanje čim mirovine padnu ispod relativne vrijednosti od 40 posto** (konvencija Međunarodne organizacije rada br. 102), te ratificirati konvenciju MOR-a br. 128 kojom bi se ta donja granica prosječne mirovine podigla na 45 posto prosječne plaće. **Hrvatska danas ima najniži udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći od svih republika bivše države.**
2. Hitno **uvesti novi model usklađivanja mirovina varijabilnom formulom 70 : 30**, i to u korist povoljnijeg indikatora (rast plaća i rast indeksa cijena kreiranog posebno za usklađivanje mirovina - cijene hrane, stanovanja, zdravlja i prijevoza).
3. Jednom godišnje **dodatno usklađivati mirovine s rastom bruto društvenog proizvoda.**
4. **Sve mirovine (opće, posebne, braniteljske) usklađivati po jednakom modelu.**
5. **Izvanredno povisiti mirovine svih umirovljenih nakon 1. 1. 1999. godine**, jer su zbog pogrešnog izračuna prve aktualne vrijednosti mirovine zakinuti za oko 19 posto i nakon uvođenja dodatka.

II. BORBA PROTIV SIROMAŠTVA

1. **Uvesti minimalnu mirovinu u visini od 50 posto od minimalne (neto) plaće** (koja bi, pak, trebala iznositi 50 posto prosječne plaće). Hrvatska je ukinula minimalnu mirovinu od 1. siječnja 1999. i uvela tzv. najnižu mirovinu, koja nema stvarnu zaštitnu funkciju obrane od siromaštva.
2. Poput većine europskih zemalja, na teret državnog proračuna **uvesti tzv. socijalnu mirovinu, odnosno državnu naknadu za starije osobe** koje nisu ostvarile pravo na mirovinu, i to u vrijednosti od barem 40 posto medijana mirovine.
3. Kod povećanja iznosa neoporezivog dijela dohotka za zaposlene (sada 2.600 kuna za zaposlene, a 3.800 kuna za umirovljenike), **u istom razmjeru povećati i neoporezivi dio mirovine.**
4. Uvesti novi model obiteljske mirovine, tako da se **preživjelom partneru na njegovu/njezinu mirovinu dodaje 20 do 50 posto mirovine preminulog partnera**, ovisno o socijalnim kriterijima.
5. Omogućiti **svim kategorijama umirovljenika razne oblike rada bez obustave mirovine.**
6. **Zbog socijalne uključenosti, očuvati javni prijevoz sa subvencijama za starije osobe i umirovljenike.**

III. OČUVATI JAVNI MIROVINSKI STUP - DRUGI STUP DOBROVOLJAN!

1. **Očuvati prvi mirovinski javni stup**, temeljen na međugeneracijskoj solidarnosti, s elementima solidarnosti i redistributivnosti.

umirovljenici?

štetan za javne financije i opasan za sadašnje i buduće umirovljenike. U trenutku kad su ga se odrekle ili ga zamrznule sve bivše socijalističke zemlje koje su ga uvele, kao i mi, pod pritiskom međunarodnih financijskih institucija. Da, u pravu ste, tu nema razlike između lijevih i desnih, i jedini i drugi nastoje biti pristojni i ponizni spram banaka i financijske industrije.

Ako smo sve to zaboravili ili nam nije dovoljno važno, pa hajdemo gledati što sad imamo i što nam nude. Jer i obećanje ima svoju boju, težinu, smjer.

Što imamo, znate i sami: 500.000

gladnih umirovljenika i starijih osoba, 350.000 blokiranih, 220.000 nezaposlenih, stotinjak tisuća iseljenih, 95 posto zaposlenih s ugovorima na određeno vrijeme i preko agencija, trudnice koje dobivaju otkaze, majke koje nemaju jaslice, bake koje nemaju domove. Možemo i dalje nabrajati, no sačuvajmo živce.

Zato je Sindikat umirovljenika Hrvatske, s Maticom umirovljenika, odlučio pripremiti spisak svojih zahtjeva i uputiti ga političkim strankama uoči izbora. Mediji? Nisu pokazali osobiti interes. Tu nema krvi, ustaša i partizana, lustracije, mržnje i uvreda. Tu je lista zahtjeva protiv

odstrele. Za preživljavanje. Pa, eto gdje smo. Pročitajte, prosudite. Odlučite. Glasajte mozgom.

Narod se konstituira u izborima i to je, uz referendum, jedini mehanizam političke participacije stvarno dostupan svim građanima. Izborima građani ostvaruju i izravan utjecaj na oblikovanje elite, odnosno izravno ili neizravno određuju sastav zakonodavne i izvršne vlasti. Tako ćete izabrati kolika će vam biti mirovina, kako ćete se liječiti, hoće li se graditi domovi, kakvo će biti usklađivanje mirovina, hoće li se reformirati obrazovni sustav... Odlučite sami.

2. Zamrznuti/ukinuti postojeći model drugog mirovinskog stupa, jer je štetan za javne financije, postojeće i buduće mirovine, te ga **transformirati u dobrovoljni**.
3. **Vratiti stopu od 20 posto za prvi mirovinski stup**, te uvesti ravnomjerno plaćanje mirovinskih doprinosa od strane poslodavaca i zaposlenih (sada mirovinski doprinosi poslodavci uopće ne plaćaju, jedini u EU).
4. Ojačati doslovnu **primjenu prekršajne i kaznene odgovornosti za neuplatu mirovinskih doprinosa**.
5. Bitno **ograničiti rad na određeno** i druge oblike nesigurnog rada, jer vode raspadu mirovinskog sustava.
6. **Skrb za djecu, invalide i starije priznavati kao puni rad**.
7. Dob za umirovljenje sa 67 godina uvesti nakon 2038.

IV. OČUVATI JAVNO ZDRAVSTVO I DRŽAVNO DOPUNSKO OSIGURANJE

1. Protiv privatizacije zdravstvenog sustava i zdravstvenog osiguranja, te podjele zdravstvenih usluga na one za bogate i one za siromašne.
2. Zadržati državni sustav dopunskog (i dodatnog) osiguranja i ne poskupljivati police.
3. Ukinuti dodatni zdravstveni doprinos na mirovine (od 1 i 3 posto).
4. Izraditi strategiju dugoročne skrbi (palijativna skrb) te uvesti javne programe za dostojanstveni kraj života (hospiciji).

V. PROTIV ZANEMARIVANJA I ZLOUPOTREBE STARIJIH

1. Izmijeniti Ovršni zakon na način da se pojedini i pojednostavi ovršni postupak.
2. Ne dopustiti ovrhu na mirovine niže od minimalne mirovine.
3. Onemogućiti ovrhu nad jed(i)nom nekretninom.
4. Jamčiti obavijest o ovrhama/ustegama iz mirovine (banke).
5. Ukinuti ugovore o dosmrtnom uzdržavanju i bitno detaljnije propisati ugovore o doživotnom uzdržavanju.
6. Do daljnjega ne uvoditi porez na nekretnine jer bi vodilo ka pljački i daljnjem siromašenju starijih.

VI. RAZVITI MODELE SUDJELOVANJA STARIJIH U DRUŠTVU

1. Kao temeljni oblik nacionalnog dijaloga zadržati Nacionalno vijeća za umirovljenike i starije osobe.
2. Osigurati mjesta za predstavnike umirovljeničkih udruga u upravnim vijećima HZMO-a i HZZO-a.
3. Ustanoviti Ured pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe.
4. Uvesti obvezne savjete/vijeća za starije osobe pri Uredu Predsjednika, Vlade, te svih županija, općina i lokalnih samouprava.

Jasna Petrović

Jasna Petrović, predsjednica
Sindikat umirovljenika Hrvatske

Josip Kovačić

Josip Kovačić, predsjednik
Matica umirovljenika Hrvatske

Piše: Ivo Marjanović

Koliko su političke stranke svojim programima obuhvatile i pitanja koja se odnose na umirovljenike kao najranjiviju skupinu stanovnika Hrvatske? To su svakako povećanje mirovina, način usklađivanja mirovine, oblici i način borbe protiv siromaštva starijih te opstanak prvog javnog mirovinskog stupa i sudbina drugog mirovinskog stupa.

Odlučili smo analizirati programe relevantnijih stranaka i koalicija, a to su Narodna koalicija (SDP, HSS, HNS, HSU), Hrvatska demokratska zajednica sa HSLŠ-om, Most nezavisnih lista, Milan Bandić 365 - Koalicija za premijera (Stranka rada i solidarnosti, Reformisti, Novi val, HSS SR, BUZ), te Koalicija Jedinu opciju (Živi zid, promijenimo Hrvatsku, Uvijek Frankeri, Akcije mladih).

Uvidom u programe navedenih stranaka može se zaključiti da su gotovo sve stranke izuzetno malo prostora posvetile umirovljenicima. Da li je tako zato jer obećanja umirovljenicima moraju biti konkretna, a penzići pamte „kao slonovi“ pa bi bili kažnjeni na sljedećim izborima?

Uvidom u programe do stotinjak stranica može se zaključiti da su zapravo u mnogočemu slični ili čak isti, i to naročito kad je riječ o prve dvije najveće stranke. Vidljivo je da kada se piše o školstvu, pravosuđu, financijama, regionalnom razvoju, fondovima i sl., tada svi pišu čitave traktate, i ti će programi biti primijenjeni sada i odmah. No, kada se piše o plaćama, mirovinama, zaposlenima i njihovom statusu u zaposlenju, pravima i obveza-

ma, tada se piše šturo i umotano u celofan. Ili pak „sitnim slovima“, kakve nalazimo u kreditima ili s telekomunikacijskim operaterima.

Uzeli smo povećalo, otpakirali celofan i eto što smo našli.

Usklađivanje mirovina

Svrha usklađivanja mirovina je održavanje mogućnosti dostojanstvenog života u starijoj dobi i prevencija protiv siromaštva, a svaka zemlja ima svoj specifični model koji obično uključuje mješavinu indikatora poput indeksa rasta plaća, rasta potrošačkih cijena, rasta bruto društvenog proizvoda. Nema europske zemlje koja kroz održive modele usklađivanja ne jamči adekvatnost mirovina.

I gle čuda: baš ni jedna stranka nije u svom programu spomenula potrebu izvanrednog (jednokratnog ili obročnog) usklađivanja mirovina zbog davnog namjernog pogrešnog proračuna prve vrijednosti AVM (aktualna vrijednost mirovine).

Nadalje, samo dvije velike stranke Narodna koalicija i HDZ, su spomenule model redovnog (polugodišnjeg) usklađivanja i to Narodna koalicija kao dobar postojeći model koji valjda ne treba mijenjati, dok je HDZ predložio redovno usklađenje na temelju kretanja BDP-a, stanja proračunskog deficita i troškova života, a pri tom naglašava njihov šef da je riječ o poznatom švicarskom modelu.

Tu posljednju nepreciznu mješavinu je doista teško vizualizirati, osobito u svjetlu toga što bi oni do kraja svog mandata povećali,

... 26 godišnje iskustvo, briga o okolišu, najsuvremenija tehnologija, brzina i kvaliteta ...

					
◆ ID KARTICE	◆ PERSONALIZACIJA KARTICA ◆ BESKONTAKTNE ID KARTICE	◆ DIGITALNI TISAK ◆ CARD MAILING	◆ EVOLIS PRINTERI ◆ ZA KARTICE	◆ SUSTAVI I OPREMA ◆ ZA JAVNE PREVOZE	

<p>UREDI I PROIZVODNJA Princ d.o.o. Podbrežje XII A, br. 20 10 020 Zagreb, Hrvatska</p> <p>Tel: +385 1 2332 598 Fax: 385 91 2332 598 e-mail: info@princ-card.com</p>	 <p>DIGITALNI TISAK Princ d.o.o. Remetinečka cesta, 5G 10 020 Zagreb, Hrvatska</p> <p>www.princ-card.com</p>
--	---

MANAGEMENT SYSTEM CERTIFICATION
DNV-GL
ISO 9001 - ISO 14001

li mirovine za 5 posto, a u budućnosti (kad je ta budućnost?) prosječna mirovina bi trebala, umjesto današnjeg udjela od 39 posto u prosječnoj neto plaći, dosegnuti 60 posto. Kako bi to HDZ-ovci postigli, ako ne predviđaju ozbiljnije reforme usklađivanja mirovina i jačanje drugih solidarnih mjera? Ovih 60 posto udjela obećava i Kukuriku, pardon, Narodna koalicija. Znaju li oni da postojećim propisima u mirovinskom zakonodavstvu, koje je donio njihov ministar Mrsić, mirovine zapravo sustavno padaju iz godine u godinu. Sve, pak, ostale stranke nisu po pitanju usklađenja mirovina predložile ništa.

Gotovo i nema stranke koja nije predložila povećanje neoporezivog dijela plaće, i to na 3.000 kuna, 3.750, 3.500 i slično. No, ni jedna stranka nije izrekla što će biti s neoporezivim dijelom mirovine. Znamo da je sadašnje stanje (neoporezivi dio plaće 2.600, a neoporezivi dio mirovine 3.800 te su povećanja uvijek bila razmjerna i za mirovine i za plaće. A sada o tome - šutnja.

K tome, ni jedna stranka nije govorila o minimalnoj mirovini (koja je inače ukinuta 1999. godine), što Sindikat umirovljenika traži da se uvede. Jedino je jedna stranka u program unijela da se minimalna mirovina (koje nema!) uveća za 10 posto.

A Bandić obećava povećanje mirovina najugroženijih od 5 do 20 posto, mada nije jasno, povećanjem čega.

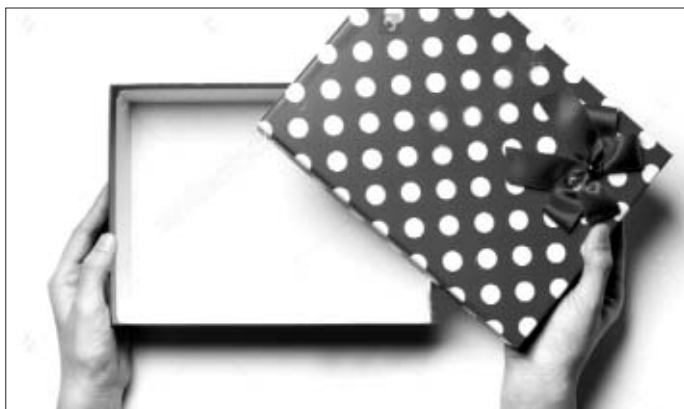
Je li sve to posljedica samo neznanja, ili pak posvemašnje nebrige za starije osobe i umirovljenike u ovoj zemlji?

Krpanje ili sustav?

O siromaštvu se, baš i zahvaljujući Sindikatu umirovljenika, sve više piše u medijima. I vrapci znaju da su Hrvati u vrhu najsiromašnijih Europljana. Narodna koalicija problem siromaštva starijih misli riješiti promjenom zakonskih propisa kako bi se stvorili uvjeti da u slučaju smrti jednog partnera drugi partner prima određeni postotak njegove/njezine mirovine. Ukinut će, kažu, doprinos za zdravstvo u iznosu od 3 posto, omogućiti (valjda svima) zasnivanja radnog odnosa uz korištenje mirovine, te omogućiti socijalnu/nacionalnu mirovinu građanima RH s navršениh 65 godina, a koji nisu stekli uvjete prema Zakonu o mirovinskom osiguranju.

HDZ, pak, osim socijalne mirovine za one koji nisu samostalno sposobni privređivati i raditi (što nisu svi bez ikakve mirovine) i omogućavanja ostanka na tržištu rada svima koji to žele i nakon 65. godine, planira vratiti radno sposobne, a prijevremeno umirovljene u svijet rada (ako to žele), a pri tom posebno misle na branitelje, žene invalide rada i sl. Dakle, ili rad ili socijala. Nešto preciznije definiraju tzv. nacionalnu mirovinu kao pravo osoba starijih od 65 godina, koje nemaju drugih izvora prihoda te hrvatski građani koji imaju prebivalište u Hrvatskoj najmanje 15 godina. Iznos nacionalne mirovine određivat će se prema iznosu minimalne plaće i iznosit će najmanje 40 posto od minimalne plaće u godini u kojoj osoba ostvaruje pravo na nacionalnu mirovinu.

Ovo zvuči jako čudno, kad se zna da je najniža mirovina za 15 godina staža 920 kuna, a socijalna za nula godina staža iz-

nosila bi po HDZ-u 1.000 kuna. Stoga je puno logičnije što Sindikat umirovljenika traži da minimalna mirovina iznosi 50 posto neto minimalne plaće, a tzv. socijalna mirovina da bude niža.

Možda je najtužnije što Most kao tzv. treća opcija percipira stare samo kao potencijalni razvojni resurs, pa predlažu poticanje poduzetništva starijih osoba!?

Živi zid ima specifičan odnos prema siromaštvu, odnosno on se aktivistički bori protiv posljedica već nastalog siromaštva, dok Milan Bandić 365 - Koalicija za premijera ima osebujan pristup siromaštnima, pa će uvesti socijalnu mirovinu za osobe s navršениh 65 godina života, dati novčanu pomoć umirovljenicima s mirovinom manjom od 1.500 kuna i k tome im plaćati policu dopunskog osiguranja, dat će im uskršnicu i božićnicu, najpotrebitijima osigurati besplatni javni prijevoz, te pomoć u podmirenju troškova stanovanja.

Stupovi o glavu

Pogubnost modela drugog mirovinskog stupa kakav ima Hrvatska nije više nepoznanica u Europi, jer su gotovo sve zemlje koje su takav model uvele pod pritiskom Svjetske banke, već od njega odustale (ukinule su ga ili modelirale). I dok u Čileu bjesne štrajkovi već nekoliko tjedana, a mi smo devedesetih godina preuzeli upravo donekle korigiran čileanski model, naše tri vodeće stranke - Narodna koalicija, HDZ i Most-nezavisnih lista, jednoglasno zagovaraju ne samo opstanak ovog modela drugog mirovinskog stupa, već ga HDZ odmah namjerava povećati za jedan posto, a s vremenom do osam posto, ali na način da smanji prvi javni mirovinski stup. To je njihov provjereni recept, kad su 1999. prvi mirovinski stup s 20 posto smanjili na 15 posto, a tih pet posto predali na upravljanje mirovinskim fondovima pri inozemnim bankama. Bravo dečki!

Slično razmišlja i Most, samo bi bilo zanimljivo znati kako bi to preporučili kao dobar i siguran model mladima koji rade na određeno i imaju plaće od tri do pet tisuća kuna. Jesu li izračunali kolika bi im bila mirovina?

Zanimljivo je sagledati prepredenost SDP-ovih zagovaratelja drugog stupa. Znajući da je skup, znajući da ima 400.000 osiguranika za koje nisu plaćeni doprinosi u drugi stup, znajući da samo zbog ta dva čimbenika nije ostvaren prihod fondova od barem 20 milijarda kuna (koji će sigurno nedostajati kad krenu isplate iz drugog stupa), oni bi pokrpalili taj gubitak samoposluživanjem iz prvog stupa i kroz dodatak na mirovinu za sve umirovljenike.

U isti rog s istim žarom, čak i određenije, HDZ zagovara odmah povećati izdvajanja za drugi mirovinski stup, iako im je jasno da je to 1,8 do 2 milijarde kuna manje u proračunu, a više kroz povećanje državnog duga. Pa iako su kroz razne oblike obećanja u programu već potrošili (ili zadužili) proračun za desetak milijardi kuna, ovaj iznos je „minoran“. HDZ je „inventivan“ pa predlaže da osiguranik iz drugog stupa može dvije godine prije umirovljenja 10 posto sredstava sa svojeg računa drugog stupa dići u gotovini, što je nevjerojatno s obzirom da je svrha mirovinske štednje - preživljavanje u starijoj dobi, u mirovini. Obje najveće stranke misle isto, a Most također, ali bez detalja.

Iz svega navedenog proizlazi kako su velike stranke dvije strane istog novčića, samo s različitim ideološkim bojama.

Umirovljenici ostaju na suhom. Nitko nije pokazao osobito razumijevanje i znanje o njihovim problemima, a na njima je sama da prepoznaju do čega im je stalo te kasnije procijene jesu li im ispunili obećanja.

HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA

ZA umirovljenike, ali bez pravih reformi!

Iz Hrvatske stranke umirovljenika očitovale su se samo dvije kandidatkinje osobno, dok sama stranka nije držala potrebnim odgovoriti ni riječi. No, valjda je taj resor u stranci preuzeo novi HSU-ovac Stjepan Mesić, koji se još nije uhodao u umirovljenička pitanja. Iz sažetka njihova programa za parlamentarne izbore 2016. godine ne možemo iščitati niti puno novoga, niti puno po-sveće-

nosti biračkom tijelu koje zastupaju, iako naglašavaju kako je „osnovni smisao prijedloga programskih točaka Hrvatske stranke umirovljenika za predstojeći mandat su konkretne mjere za poboljšanje uvjeta života građana s posebnim naglaskom na osobe starije životne dobi”. Istina, čelnik HSU-a Silvano Hrelja održao je višesatni predizborni sastanak sa čelnicima umirovljeničkih udruga.

HSU predlaže izmjenu Zakona o mirovinskom osiguranju za korisnike obiteljskih mirovina - da u slučaju smrti bračnog partnera udovica ili udovac uz svoju mirovinu imaju pravo na dio mirovine preminulog partnera, a što predlažu i Matica i Sindikat umirovljenika. Jednako traže da cijena dopunskog zdravstvenog osiguranja ostane 70 kuna, te da se to državno dopunsko osiguranje osamostali kao javno i neprofitno.

Dodatak, cenzus, zdravstveni doprinos

Predlažu i povećanje cenzusa za oslobađanje plaćanja dopunskog zdravstvenog osiguranja 1.800 kuna po članu obitelji i 2.200 za samca, što su Matica i SUH predložili Nacionalnom vijeću još prije dvije i pol godine.

Predlažu i izmjenu Zakona o dodatku od 4 do 27 posto - prigodom umirovljenja dati pravo na dodatak od 27 posto članovima 2. stupa, razmjerno stažu u 1. stupu (do 2002. godine), a posebno drže važnim pitanjem „u okviru demografske politike poboljšati prava žena - da se za godine provedene na rodiljnom ili roditeljskom dopustu za dijete, kod izračuna mirovine za te godine uzima prosječna vrijednost boda svih ostalih godina. Taj je prijedlog hvale vrijedan, a riječ je o praksi uobičajenoj u većini europskih zemalja.

SUH i MUH su također predložili da se uvede pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe, te nastavak rada Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, uz osnivanje savjeta za umirovljenike i starije osobe po županijama.

Za razliku od HSU, MUH i SUH su tražili da se ukine, ne „tri posto zdravstvenog doprinosa”, već iz zakona u cijelosti izbriše postojanje dodatnog zdravstvenog doprinosa na mirovine (postoje doprinosi od 1 i od 3 posto). Nadalje, HSU smatra da vlasništvo nad Domovima treba prenijeti sa države na osnivače, a taj je zakon već prošao i Upravno vijeće HZMO-a ga samo treba konačno usvojiti.

Drugi stup: okrenuli kabanicu

Najgore je što je HSU prije godinu i pol dana odjednom promijenio svoje stajalište, te sada podržava drugi stup mirovinskog osiguranja, za koji u programu ocjenjuju da ga „u većoj mjeri treba staviti u funkciju razvoja gospodarstva i smanjenja javnog duga”. Iako je posve jasno da se javni dug, ponajprije prekomjerni deficit, može smanjiti jedino zamrzavanjem drugog mirovinskog stupa na način kako su to učinile Poljska, Slovačka, Mađarska, Češka, Slovenija, a uskoro i Bugarska, HSU pokorno prihvaća interese financijskog i bankarskog lobbija.

Drugo, za SUH sporno programsko pitanje je da bi se trebali „prihvatiti korisnici dokupljenih mirovina u mirovinski sustav Republike Hrvatske”, gdje je riječ o oko 3.000 osiguranika privatnog osiguravatelja propalog Rotala, za koje držimo kako ih država treba zaštititi i preuzeti, ali ne prebacivanjem na teret mirovinskog fonda. To bi mogao biti opasni presedan na koji bi se jednog dana mogli pozivati i privatni mirovinski fondovi kada se počnu raspadati poput onih u Čileu (po uzoru na koje su osnovani).

TV pretplata i božićnica

HSU traži i smanjenje HRT pristojbe za sve one s primanjima ispod prihodovnog cenzusa, što MUH podržava, a SUH smatra nepotrebnim svaki segment prava dokazivati papirima i prijavama, već da bi HRT pretplatu trebalo ukinuti za sve građane.

Za isplatu tzv. božićnice za sve umirovljenike svake godine HSU kaže da treba dogovoriti sa socijalnim partnerima, što Sindikat ne razumije tko su tu partneri (poslodavci, sindikati?).

Ratifikacija socijalne povelje Vijeća Europe, svakako je potrebna, i to revidirana socijalna povelja, no kako da to HSU traži, a bili su na vlasti četiri godine i nisu ni to, niti mnogo toga drugoga proveli.

U programu spominju i decentralizaciju socijalne skrbi s povećanjem kapaciteta ustanova socijalne skrbi (preopćenito i nejasno), te da građanima starijim od 65 godina života bez radnog staža treba osigurati „socijalnu naknadu” na teret sredstava socijalne skrbi (to je obećanje iz „Plana 21”), što i SUH i MUH podržavaju. Predlažu i usvajanje Deklaracije o neotuđivim pravima umirovljenika u RH u Saboru te, kao zadnju točku, treće izvanredno godišnje usklađivanje mirovine u skladu s rastom BDP-a.

Uglavnom, slažemo se s puno toga, ali ozbiljne se reforme, koje bi donijele poboljšanje položaja umirovljenika i starijih osoba, ojačale prvi mirovinski javni stup i sigurnost mirovina, te promovirale adekvatnost mirovina kroz bolji model njihova usklađivanja, niti ne naziru. Šteta.

VIŠNJA FORTUNA, kandidatkinja Narodne koalicije (HSU) u 7. izbornoj jedinici, na 11. mjestu

Borba protiv siromaštva i za javno zdravstvo

Starije osobe bez mirovine jedna su od najranjivijih skupina stanovništva, često žive u riziku ili već u siromaštvu, bez pomoći šire obitelji, izloženi manipulacijama i zloporabama. Trenutno su starije osobe bez mirovine unutar sustava socijalne skrbi te mogu, pod određenim uvjetima, ostvariti pravo na zajamčenu minimalnu naknadu. Međutim, socijalna mirovina imala bi blaže uvjete za priznavanje u odnosu na uvjete za ostvarivanje prava na zajamčenu

minimalnu naknadu (imovinski cenzus - vlasništvo nad nekretninom), osigurala bi trajnost prava, odnosno, riječ je o ostvarenom osobnom pravu (u odnosu na zajamčenu minimalnu naknadu).

SOCIJALNA MIROVINA: Nažalost, kada je, uvjetno rečeno, borba usmjerena na značajnu skupinu građana kojima primanja iz mirovinskog osiguranja ne osiguravaju minimalni životni standard, otvaranje teme socijalne mirovine svakako će rezultirati obrazloženjem da financijskih mogućnosti za to - nema. Istovremeno, Ustavom je propisano da je država dužna brinuti o slabima, nemoćnima i drugim nezbrinutim osobama, osigurati im pravo na pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba. Želim vjerovati da je Hrvatska uistinu socijalna država te ću se zalagati za pravedniju i učinkovitu raspodjelu sredstava unutar proračuna vodeći računa o potrebama najosjetljivijih. A to općenito umirovljenici, posebice stariji bez mirovina, zasigurno jesu čineći brojčano najveći dio egzistencijalno ugroženih.

Dostupnost i priuštivost različitih sadržaja, usluga i servisa za starije osobe svakako je preduvjet za njihovo korištenje i dio paketa protiv socijalne isključivosti, a besplatni ili subvencionirani javni prijevoz starijim osobama ima svoju punu podršku.

ZDRAVLJE: Činjenica je da su osobe starije životne dobi u najvećoj potrebi zdravstvenih usluga, a zbog troškova kojima su izloženi nerijetko su na rubu ugrožavanja osobne i obiteljske egzistencije ili u nužnosti uplaćivanja premija dopunskog zdravstvenog osiguranja. Osim toga, dugotrajna teška ekonomska situacija umirovljeničku populaciju dovodi sve češće u rizik od siromaštva. Stoga će se HSU, osim zagovaranja pristupačnosti visine cijene polica, zalagati da se povisi cenzus za ostvarivanje prava na uplatu premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna te da se prava na novčane naknade po osnovi narušenog zdravstvenog stanja (doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina, ortopedski doplatak) izuzmu iz prihoda.

PALIJATIVNA SKRB: Na temelju Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012.-2020. donesen je Strateški plan razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2016. Nažalost, unatoč tome palijativna skrb u Hrvatskoj još je uvijek nepovezana unutar sustava zdravstva i socijalne skrbi, bez koordinacije i nužne suradnje. Mišljenja sam kako

je potrebno osigurati smještajne kapacitete unutar oba sustava. Pri tome treba imati na umu kako domovi za starije osobe unutar odjela pojačane njege već osiguravaju i pružaju palijativnu skrb mada nemaju osigurana sredstva iz državnog proračuna.

Naime, spomenutim Strateškim planom definirano je da palijativna skrb u trenutku potrebe za njom mora biti besplatna za korisnika palijativne skrbi. Istovremeno, korisnik usluge ili član obitelji samostalno plaća pruženu uslugu palijativne skrbi u domu za starije osobe, dok se jednaka usluga pružena u zdravstvenoj ustanovi podmiruje iz zdravstvenog osiguranja (pravo na palijativnu zdravstvenu zaštitu).

Hospicij, namijenjen osobama u terminalnoj fazi bolesti, nažalost nema odgovarajuću zakonsku regulativu te je skrb o umirućem trenutno na razini pojedinačnih i sporadičnih inicijativa, nerijetko prepušteno civilnom društvu te volonterima. Stoga je nužno jasno definirati medicinske i socijalne kriterije skrbi u cilju osiguranja dostojanstva umirućem.

Zalagati ćemo se i za razradu novog sustava besplatne pravne pomoći za osobe starije životne dobi u slučajevima sklapanja ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju. Navedeno može biti osigurano osnivanjem pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe.

MILENKA PETROVIĆ ŠEKORANJA, kandidatkinja Narodne koalicije (HSU) u 6. izbornoj jedinici na 11. mjestu

Za dostojanstven život, a ne preživljavanje

Milenka Petrović Šekoranja se očitovala na prijedloge MUH-a i SUH-a naglasivši da sama kao umirovljenica, ali i članica obje umirovljeničke udruge, ne da samo podržava zahtjeve već razmišlja i šire (što s poljoprivrednim mirovinama koje imaju mirovine niže od tisuću kuna, što s braniteljima koji nisu u mirovini već su nastavili raditi, a onda se našli u poziciji da su ostali bez posla i sl.)

Posebno se osvrnula na borbu protiv siromaštva i zahtjev kako svim kategorijama umirovljenika omogućiti razne oblike rada bez obustave mirovine.

„Želim istaknuti da nisam protiv ovog zahtjeva, ali mislim da on ne rješava poboljšanje statusa najugroženijih. Najugroženiji su oni s radničkim mirovinama i teško da su u mogućnosti fizički više zarađivati. Bojim se da se ovo kasnije ne iskoristi protiv nas u našoj borbi protiv povišenja dobne granice za odlazak u mirovinu?!“

Smatram da se treba boriti i za dugoročna rješenja kroz osigurane oblike rada, veću zaposlenost i zaštitu prava radnika. Cilj mi je, kao i do sada, daljnja suradnja sa Sindikatom i Maticom umirovljenika, jer ste najbliži stvarnim problemima umirovljenika i vjerujem da zajedničkim trudom možemo omogućiti svima nama dostojanstven život, a ne preživljavanje na rubu egzistencije“, zaključila je Šekoranja.

Oštro i borbena

U sada raspuštenom sastavu 8. saziva Hrvatskog sabora, u obrani umirovljeničkih interesa najčešće se čulo predsjednika Bloka umirovljenici zajedno Milivoja Špiku. Borbeno, nerijetko i oštro se suprotstavljajući vlastitoj Domoljubnoj koaliciji kada su na dnevnom redu bili prijedlozi za koje je držao da bi pogoršali položaj umirovljenika, pa tako i ustajući protiv privatizacije zdravstva, poskupljenja dopunskog osiguranja i plaćanja hitne pomoći, protiv drugog mirovinskog stupa te ubrzanja primjene umirovljenja sa 67 godina. Nije iznenadilo stoga da je prvo očitovanje na zahtjeve Sindikata i Matice umirovljenika stiglo upravo od BUZ-a, koji je sada u Koaliciji za Premijera, u kojoj su uz BUZ i BM 365 - Stranka rada i solidarnosti, Narodna stranka: Reformisti, Novog vala - Stranke za razvoj te HSS-a Stjepan Radić. Socijalna osjetljivost većeg dijela ove Koalicije je neupitna, mada su predložene mjere često parcijalne i nesustavne.

S čelnicima BUZ-a 15. kolovoza održan je razgovor u prostori-
jama SUH-a.

MILIVOJ ŠPIKA, kandidat Koalicije za Premijera u prvoj izbornoj jedinici na 2. mjestu

Usklađivanje mirovina

Naši umirovljenici nemaju „jedne od najnižih mirovina u Europskoj uniji”, nego oni doista imaju najniže mirovine u Europi. Kako ne bi došlo do različitih interpretacija, koristiti ćemo u svom stajalištu engleski pojam *income security*. Po ovom pitanju hrvatski umirovljenici se nalaze na posljednjem 45. mjestu u Europi dok su se u svijetu naše mirovine smjestile između onih u Peruu i Venezueli (koristimo podatke za 2014. godinu).

Po nama iz Bloka umirovljenici zajedno opće je prihvaćena pogrešna interpretacija da se naše mirovine nalaze na oko 40 posto prosječne plaće u Hrvatskoj. Bilo bi odlično kada bi to bilo tako, ali udio naše prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosi samo 30,4 posto. Naime, kako bi se prikriilo pravo siromaštvo naših umirovljenika HZMO računa udio prosječne mirovine u prosječnoj neto, a ne bruto plaći. Tako se računa samo u Hrvatskoj. Prema međunarodnim standardima računa se udio prosječne isplaćene mirovine u prosječnoj plaći. S ovim samo želimo ukazati na činjenicu da Republika Hrvatska krši konvenciju 102. Međunarodne organizacije rada, a da bi konvenciju br. 128 trebalo ratificirati jer obvezuje na 45 posto udjela mirovine u plaći.

► Najveći teret - drugi mirovinski stup

Puno je razloga zašto imamo tako katastrofalno stanje u mirovinskom sustavu, ali jedan od osnovnih jest drugi mirovinski stup. Rupa koju on stvara u mirovinskom sustavu je veća od 5 milijardi kuna godišnje, a sveukupna proračunska rupa zbog kamata iznosi oko 7.5 milijardi kuna. Zbog toga se mi iz Bloka umirovljenici zajedno zalažemo za trajno zamrzavanje uplata u obvezne mirovinske fondove, s ciljem da tako uštedenih 5 milijardi kuna preusmjerimo u mirovine i to izvedemo na takav način da oni s najnižim mirovinama dobiju najveći dodatak na mirovine.

Tako stvoreno jačanje gospodarstva bi dovelo do stvaranja novih radnih mjesta u našoj trgovini, logistici, a na kraju krajeva i in-

dustriji, jer bi naše kompanije morale zaposliti nove radnike. Kako se kod nas posljednjih desetak godina sve vrti oko Ministarstva financija, a ne, kao što bi trebalo biti, oko Ministarstva gospodarstva, red je spomenuti da bi zamrzavanje uplata u drugom mirovinskom stupu dovelo i do povećanja prikupljenih poreza i doprinosa, većeg od dvije milijarde kuna, a više bi bilo prikupljeno i od mirovinskih i zdravstvenih doprinosa.

Blok umirovljenici zajedno se u potpunosti zalaže za promjene formule za usklađivanje mirovina (rast cijena/inflacija i rast plaća) samo prema povoljnijem parametru, kao i izdvajanje iz HZMO-a svih onih koji mirovinu nisu ostvarili prema zakonu o mirovinskom osiguranju.

Kada govorimo u usklađivanju mirovina s rastom BDP-a, nažalost naš realističan odgovor mora biti niječan. Hrvatske plaće se u budućnosti neće usklađivati s rastom BDP-a (i produktivnosti) pa u skladu s time ne možemo očekivati niti da će se usklađivati mirovine.

Blok umirovljenici zajedno se zalaže za odvajanje posebnih mirovina od onih stečenih temeljem po Zakonu o mirovinskom osiguranju. U skladu s time protivimo se usklađivanju svih mirovina po istom ključu. Realno govoreći, trebalo bi povisiti mirovine stečene nakon 01.01.1999., ali u stvarnosti to neće biti moguće ako ne dođe do zamrzavanja uplata u drugi mirovinski stup ili njegovog ukidanja.

► Prioritet je borba protiv siromaštva

Blok umirovljenici zajedno u potpunosti podržava uvođenje socijalne mirovine, ali zbog potrebe kakve-takve pravde smatramo da ona mora biti niža od najniže mirovine koja se ostvaruje temeljem radnog staža. U svom prijedlogu SUH i MUH navode potrebu za određivanje minimalne mirovine u visini 50 posto minimalne neto plaće. S time se slažemo, ali želimo naglasiti da bi onda socijalna mirovina trebala iznositi npr. 40 posto minimalne neto plaće.

Kako se u drugim europskim državama koje su nam primjer primjenjuje pravo na nasljeđivanje dijela mirovine, ne vidimo razloga zašto se to ne uvede i u Hrvatskoj. Nakon smrti jednog bračnog partnera veliki dio troškova ostaje sličan, dok se primanja za život prepolove ili još više smanje što često dovodi do pada u siromaštvo preživjelog bračnog partnera. Zbog tog BUZ smatra da se mora riješiti pitanje nasljeđivanja dijela mirovine.

Kada govorimo o omogućavanju umirovljenicima da rade bez obustave mirovine, red je naglasiti kako mi očekujemo da će se ovaj problem riješiti u bliskoj budućnosti. Razlog za to se nalazi u činjenici da će se po projekcijama Bloka umirovljenici zajedno zbog bijega mladih iz Hrvatske pojaviti nedostatak radnika, što će dovesti do zakonskih rješenja koja će rezultirati omogućavanjem umirovljenicima da rade bez obustave mirovine, jer će to biti jedino moguće rješenje za ovaj problem.

Po pitanju povećanja neoporezivog dijela mirovina iznad 3.800 kuna, činjenica je da strahovito maleni broj umirovljenika ima tako visoke mirovine, pa nam ovo nije prioritet, ali niti sporno. Očuvanje javnog prijevoza sa subvencijama za umirovljenike se podrazumijeva.

► Spasimo javni mirovinski stup

Po pitanju drugog mirovinskog stupa smatramo da smo dali detaljan odgovor, ali želimo još samo naglasiti da ćemo, ako ne dođe do ukidanja obveznih mirovinskih fondova, do 2060. godine u njih utući 840 milijardi današnjih kuna, što direktnim uplatama, što kroz kamate. To je jednostavno neodrživo za naše društvo.

Kako Blok umirovljenici zajedno smatra da rad na određeno vrijeme ruši konkurentnost našeg gospodarstva, zalažemo se za njegovo ograničenje. Za to namjeravamo koristiti porezne stope s ciljem destimuliranja rada na određeno vrijeme.

Činjenica da je još uvijek moguće naći poslodavce koji ne uplaćuju doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, samo ukazuje na nefunkcionalnost našeg pravosuđa. Nije potrebno pooštriti zakonodavstvo, nego samo provoditi sadašnje zakone.

Blok umirovljenici zajedno s protivni povećanju dobi za umirovljenje bilo danas, bilo sutra, bilo za 2066. godinu. Mi smo da ostane do daljnjega dob za umirovljenje sa 65 godina života.

► Očuvati javno zdravstvo i priuštivost usluga

Kada govorimo o zdravstvu, važno je za početak naglasiti kako danas Hrvatska na javno zdravstvo troši 5.7 posto BDP-a, što je u skladu s podacima za Češku, Slovačku, Sloveniju, dok zapadne države troše oko 7 posto BDP-a ili više na javno zdravstvo. S ovim Blok umirovljenici zajedno želi poručiti da ne postoje nikakvi realni razlozi za rezanje naše zdravstvene potrošnje koja je danas 20 posto niža od prosjeka Europske unije.

Osnovni financijski problem našeg zdravstva se nalazi u činjenici da Republika Hrvatska ne ispunjava svoje financijske obveze prema zdravstvenom sustavu. Samo prošle godine država je ostala dužna zdravstvu 2.5 milijarde kuna, a za protekle četiri godine taj dug je iznosio oko 7 milijardi kuna. Da je taj novac država uplatila u zdravstvo, danas ne bi bili u gubitku, tako da po Bloku umirovljenici zajedno ne postoji niti jedan razuman razlog za povećanja cijena zdravstvenih usluga ili smanjivanje zdravstvenih usluga koje su dostupne svima.

Nažalost, pozicija najvećih naših stranaka i interesnih skupina se temelji na potpunom ignoriranju tih dugova države prema zdravstvu i nerealnim zahtjevima za smanjivanjem zdravstvenih usluga, zajedno s povećanjem cijena usluga i lijekova ili dopunskog osiguranja. Želimo reći da se najoštrije protivimo privatizaciji zdravstva i ikakvim drugim promjenama u tom smjeru, jer za to nema nikakve potrebe.

► Obrana prava i sudjelovanje u društvu

Blok umirovljenici zajedno se u potpunosti slaže da je potrebno izmijeniti Ovršni zakon zbog stvarno pretjeranih sudskih i odvjetničkih troškova. Kada govorimo o ovrši nad jedinom nekretninom, slažemo se da ju treba zabraniti, ali pri tome smatramo da ne smijemo ući u drugi ekstremizam. Zbog toga se mi zalažemo da se zabrane ovrhe nad jedinom nekretninom, ali da istovremeno imamo izuzetak u slučaju kada se ovrha provodi zbog kredita kojim je kupljena ta nekretnina.

U potpunosti se slažemo da je potrebno izvršiti zakonske promjene kako bi se onemogućile danas prilično česte zloupotrebe ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

BUZ, kao jedan od osnivača Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe 2010. godine, snažno zagovara nastavak rada tog savjetodavnog tijela koje se već u prvoj godini svog postojanja pokazalo kao dobar modalitet komuniciranja svih zainteresiranih u sferi traženja rješenja iz domene umirovljeničke problematike.

Bez obzira na činjenicu da je veliki broj umirovljenika angažiran u raznim političkim opcijama, činjenica je da je riječ o skupini od 1,2 milijuna osoba koja bi upravo temeljem toga trebala imati svoje predstavnike u upravim vijećima HZMO-a i HZZO-a, koji nisu apriori svojim djelovanjem vezani uz neku od političkih stranaka, posebno jer se takvim odnosom dobiva na transparentnosti.

Apsolutno smo suglasni i za osnivanje Ureda pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, koje se, s obzirom na brzi tempo života i promjena, veoma često nađu u izrazito ranjivoj i nezaštićenoj poziciji.

Model Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe u smislu savjeta ili vijeća za umirovljenike i starije osobe se treba preslikati i uvesti kao obvezno savjetodavno tijelo pri Uredu Predsjednika/Predsjednice, Vlade kao i svih županija, gradova i općina.

Činjenica o 1,2 milijuna umirovljenika u Hrvatskoj koji predstavljaju skoro 1/3 ukupne populacije jest samo po sebi dovoljan razlog za uvažavanje umirovljenika kao posebne i najbrojnije skupine, a samim time i daje im puno pravo tražiti i dobiti odgovarajući društveni i politički status u svakoj sferi svog djelovanja.

KOALICIJA JEDINA OPCIJA

Podržavamo zahtjeve umirovljeničkih udruga

Nova koalicija Jedina opcija, koja je okupila Živi zid, Uvijek Franckere, Akciju mladih i Promijenimo Hrvatsku, osvježeno je na hrvatskoj političkoj sceni, jer kombinira energiju mladosti i iskustvo te stručnost. Među prvima su koji su iskazali interes za umirovljeničke probleme i teme, te su se predstavnici Promijenimo Hrvatsku i SUH-a susreli 13. srpnja na detaljnijem međusobnom upoznavanju. Posebno su za svaku hvalu vizije prof. Ivana Lovrinovića o mogućnostima financijskog oporavka Hrvatske, kao i transformacije drugog mirovinskog stupa u dobrovoljan. Njegovi su odgovori u ime Koalicije bili kratki i jasni.

Razgovor članka Promijenimo Hrvatsku (prof.dr. Ivan Lovrinović, Juro Martinović i Ivica Mišić) i Sindikata umirovljenika (predsjednica Jasna A. Petrović, zamjenik Milan Tomić i potpredsjednica Biserka Budigam): ozbiljno i detaljno o problemima umirovljenika

1. Slažemo se da su umirovljenici podnijeli ogroman teret troškova svega što se dešavalo u Hrvatskoj i da se mirovine moraju usklađivati s plaćama koje su sada jedini pouzdani parametar.

2. Svi zahtjevi umirovljeničkih udruga u vezi uvođenja minimalne mirovine u visini 50 posto minimalne neto plaće, tzv. socijalne mirovine i drugih mjera protiv siromaštva, razumni su zahtjevi s ciljem zaštite standarda i kvalitete života naših umirovljenika. Uštedama na refinanciranju javnog duga u skladu s našim ekonomskim programom od oko 5 mlrd. kuna, jedan dio se može izdvajati godišnje i za navedene svrhe. Podržavamo posebno mogućnost dodatnog rada umirovljenika koji su za to sposobni i to žele, a bez obustave mirovine, jer je moguće izraditi takav model. Riječ je o ljudima koji imaju veliko iskustvo a čini ih još korisnijim i zadovoljnijim članovima društva.

3. Hrvatska je jedna od zemalja u EU s najskupljim mirovinskim sustavom. U dobro organiziranim zemljama troškovi mirovinskog sustava se kreću oko 1 posto svih sredstava namijenjenih umirovljenicima, dok je kod nas 3,5 posto. Prije nekoliko godina na administriranju mirovinskog sustava u nas radilo je oko 3.000 zaposlenika, a danas oko 5 tisuća. Dakle, racionalizacijom i smanjenjem administracije mirovine bi automatski mogle porasti za 2,5 posto.

U tom smislu je posebno skup drugi mirovinski stup na temelju kojega najviše zarađuju društva za upravljanje u vlasništvu banaka. Građanima treba ponuditi da slobodno odluče što učiniti s drugim stupom. Jedno je sigurno, a to je da sadašnji mirovinski sustav nije stabilan i mi ga želimo stabilizirati.

4. Slažemo se s umirovljeničkim udrugama u svim zahtjevima glede očuvanja javnog zdravstva, priuštivosti usluga i lijekova, te smo protiv poskupljenja dopunskog osiguranja, kao i za ukidanje dodatnog zdravstvenog doprinosa na mirovine.

5. Umirovljenike treba zaštititi od sadašnjeg načina provođenja ovrha i taj ćemo zakon mijenjati. Protiv smo poreza na nekretnine.

6. Kako umirovljenici čine ogroman dio hrvatskog društva, moraju biti više uključeni u sva važna društvena pitanja, kao i u donošenje odluka.

Otimačina imovine

Sindikata umirovljenika Hrvatske već četiri godine vodi kampanju protiv sve raširenije industrije lešinarstva u kojoj, uz članove obitelji i susjede, najčešće prste imaju i neki javni bilježnici, odvjetnici, liječnici i pojedini centri za socijalnu skrb, udomitelji, privatni domovi umirovljenika. Tako je materijalno zlostavljanje često prikriveno legalnim formama poput oporuka, ugovora o darivanju, a sve češće i ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju.

Nekretnine u Hrvatskoj su najvećim dijelom u vlasništvu starijih osoba, koje su ih stekle većinom otkupom svojih stanova u društvenom vlasništvu ili kreditima svojih poduzeća, pa te nekretnine zapravo predstavljaju njihovu svojevrsnu štednju za starost. Prevareni, poniženi, a nerijetko i psihički i fizički zlostavljani, takvi starci i starice svoje posljednje godine proživljavaju u potpunom siromaštvu, a dio njih i kao beskućnici. Slučajevi nerijetko završavaju i na sudu, no zbog dugotrajnosti postupaka, oštećeni u pravilu umru prije nego dočekaju pravdu. A hrvatski sudovi imaju vrlo neobičan pristup presuđivanju u takvim sporovima, češće na strani uzdržavatelja nego uzdržavanoga, pa čak kad i uzdržavanja faktički nije bilo. Bilježnici su pak vrlo tolerantni, pa prihvaćaju otisak palca od pismenih ljudi, a smatraju ih poslovno sposobnima i svjesnima čak i kad su nepobitno na samrtnoj postelji.

Kroz Pravno savjetovalište SUH-a, koje godišnje kontaktira oko 2.500 potrebitih, zatrpani smo potresnim pričama prevarenih starih ljudi, koji nam se svakodnevno javljaju iz svih krajeva Hrvatske. Neki čak posljednje kune potroše na kartu do Zagreba te dođu k nama u Sindikat umirovljenika u nadi da ćemo im pomoći, no najčešće možemo samo zajedno plakati.

Siromašni starci i starice s prosječnom mirovinom od 2.245,88 kuna u pravilu plate režije i telefonske račune, a onda gladuju, jer oko 57 posto ih ima mirovine manje od dvije tisuće kuna. Kupe voće i povrće po tržnicama prije zatvaranja ili čak kopaju po kontejnerima, bilo da prikupljaju boce za otkup, bilo radi hrane.

Počeci legalizacije zla

Spirala zla pokrenuta je 2006. kada je legaliziran institut dosmrtnog uzdržava-

nja, koji do tada nije bio dio niti jednog hrvatskog važećeg propisa te je jedan od najprjepornijih instituta Zakona o obveznim odnosima. SUH je još 2012. godine Ministarstvu pravosuđa uputio inicijativu za ukidanje dosmrtnog uzdržavanja i detaljniju regulaciju doživotnog uzdržavanja, no tadašnji ministar Orsat Miljanić taj je prijedlog za zakonske izmjene - odbacio. Njegovo je stajalište formalno pravno ispravno - ako su starci i starice potpisali da prodaju kuću za kunu, a nije im oduzeta poslovna sposobnost, onda je to OK. Je li doista OK? Zar nije država intervenirala kod zelenoških kredita, nije li spašavala

one s kreditima u švicarskim francima od pohlepkih banaka?

Moramo znati da čim osoba potpiše ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, nekretnina istog časa više nije u njenom vlasništvu, a davatelj uzdržavanja odmah stječe pravo uknjižbe prava vlasništva koje pak po ugovoru o doživotnom uzdržavanju stječe tek nakon smrti uzdržavane osobe. Poznajući psihologiju starih ljudi, profesionalni uzdržavatelji najčešće na potpisivanje ugovora dolaze u društvu liječnika, medicinske sestre, bilježnika te se svi oni skupe oko jadne stare osobe, koja najčešće ni ne čuje do-

Život starijih od 65 postao je život visokog rizika jer su, kao većinski vlasnici nekretnina, za svoju djecu, unuke, rođake, susjede, razne udruge, privatne domove umirovljenika pa i neke vjerske zajednice, postali pravi zlatni rudnik, kasica prasica za hitne slučajeve

starijih se nastavlja!

bro što joj govore. Riječ je o čistoj manipulaciji zbog koje stari ljudi sve češće završavaju kao socijalni slučajevi pa čak i bez krova nad glavom.

Stoga je SUH-ovu inicijativu podržala i pučka pravobraniteljica Lora Vidović te su spomenuti problemi sastavni dio izvješća koje pučka pravobraniteljica podnosi Hrvatskome saboru gotovo svake, pa i ove godine. No, svi dosadašnji pokušaji da se prijevarama starih i nemoćnih konačno stane na kraj, za sada su uzaludni. Do sada su izdali niz preporuka u našim godišnjim izvješćima, ali su se vlade oglasile.

Sindikata umirovljenika je cijeli mandat ove zadnje privremene i opozvane, a sada tehničke, vlade držao pripremljenu novu inicijativu za izmjene Zakona o obveznim odnosima, no nismo je realno imali kome uputiti. Sada čekamo nove izbore, novu vladu i krećemo s novom inicijativom.

Na prvom mjestu SUH traži da se ozbiljnije poradi na kvalitetnijem i temeljitijem informiranju starijih osoba, uključujući i upoznavanje s rizicima sklapanja takvih ugovora. Takve kampanje, u okviru kojih je tiskao letke, producirao i snimio film te održao radionice diljem Hrvatske, Sindikat umirovljenika je vodio godinama. No, to mora biti obveza države i njezinih ministarstava, kako pravosuđa, tako i socijalne politike, unutarnjih poslova i drugih. Da bi se moglo poduzimati mjere, potrebne su evidencije, statistike, a svega toga nema. Nitko o tome ne vodi nikakve baze podataka.

STOP dosmrtnom uzdržavanju!

Drugo, institut dosmrtnog uzdržavanja treba ukinuti. Naime, pošto se razlikuje od ugovora o dosmrtnom uzdržavanju samo po trenutku prijenosa imovine, a uzimajući u obzir da je svrha oba ugovora uzdržavanje potrebite osobe, a prijenos njegove imovine tek je posljedica uzdržavanja, nema nikakvog opravdanog razloga da se ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju favorizira osoba davatelja uzdržavanja u odnosu na davatelja uzdržavanja iz ugovora o doživotnom uzdržavanju. A kad se uzme u obzir da najveći broj zlouporaba instituta uzdržavanja nastaje iz ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, postavlja se pitanje zašto omogućiti da za istu činidbu, a to je uzdržavanje primatelja uzdržavanja, omogućuje davatelju dosmrtnog uzdržavanja

da odmah otuđi imovinu uzdržavanog, a da praktično nije niti započeo sa obvezom uzdržavanja.

Nadalje, SUH predlaže da se u članku 580 Zakona o obveznim odnosima, koji se odnosi na ugovore o doživotnom uzdržavanju, dodaju novi stavci:

▶ Prilikom ovjere ugovora o doživotnom uzdržavanju ovlaštena osoba je dužna utvrditi da li ugovoru, kao njegov sastavni dio, prileži suglasnost za sklapanje ugovora od strane nadležnog Centra za socijalnu skrb prema mjestu boravišta primatelja uzdržavanja. Ugovor bez suglasnosti centra za socijalnu skrb je ništavan i ne proizvodi nikakve pravne učinke.

▶ Davatelj uzdržavanja ne može istovremeno imati dva ili više važećih ugovora o doživotnom uzdržavanju, te je dužan prilikom sklapanja ugovora dati pisanu izjavu o tome da je taj ugovor o uzdržavanju jedini važeći sklopljeni ugovor o doživotnom uzdržavanju.

▶ Evidencija sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju vodi se u registru kojeg vode Centri za socijalnu skrb na čijem području živi primatelj uzdržavanja. Registar sadrži podatak o strankama iz ugovora, o datumu sklapanja ugovora, te o imovini koja je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju.

▶ Ugovori o doživotnom uzdržavanju kojeg sklapaju pružatelj socijalnih usluga (Centri za socijalnu skrb, privatni domovi i udomitelji kao i njihovi zaposlenici i članovi njihovih obitelji) ništavni su, te ne proizvode nikakve pravne učinke.

▶ Prilikom sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju davatelj uzdržavanja dužan je predati ovlaštenoj osobi (sudac ili javni bilježnik) potvrdu o nekažnjavanju za kazneno djelo protiv života i tijela, te kazneno djelo protiv imovine, ne starijih od 30 dana.

▶ Sporovi vezani za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju smatraju se hitnima, a sudovi su dužni donijeti presudu u roku od 6 mjeseci računajući od dana podnošenja tužbe za raskid ugovora.

Gdje je registar ugovora?

Zbog brojnih zluporaba ugovora o doživotnom uzdržavanju od strane davatelja uzdržavanja nameće se zaključak o nužnosti intervencije države zastupane od strane nadležnog centra za socijalnu skrb. Stoga bi prije sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju centar za socijalnu skrb sačinio anamnezu jedne i druge strane, te ocjenjujući sve okolnosti vezane za obje strane, davao suglasnost za sklapanje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Zabrana postojanja dva ili više ugovora o doživotnom uzdržavanju u kojima je davatelj uzdržavanja ista osoba, zasniva se na činjenici da dio davatelja uzdržavanja ima više sklopljenih ugovora pretvarajući to u svojevrsno zanimanje, a na štetu kvalitete uzdržavanja primatelja uzdržavanja.

Registar sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju je prijeka potreba jer će sadržavati podatke o broju sklopljenih ugovora po davatelju uzdržavanja, datumu sklapanja ugovora te imovinu koja je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju. Uvođenjem registra moći će se preventivno djelovati prema onim davateljima uzdržavanja koji su praktično profesionalizirali i učinili lukrativnom djelatnost uzdržavanja starijih i nemoćnih osoba.

S ciljem sprječavanja mogućih zluporaba vazanih na utjecaj davatelja socijalnih usluga, njihovih zaposlenika ili članova njihovih obitelji na osobu koja usluge koristi, potrebno je onemogućiti davatelja usluge da utječe i ishodi sklapanje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Osoba koja želi sklopiti ugovor o doživotnom uzdržavanju u statusu davatelja uzdržavanja mora biti vjerodostojna, što znači da ne smije biti kažnjavana za određena kaznena djela (protiv života i tijela te imovine) što bi upućivalo na mogućnost činjenja kaznenih djela prema primatelju uzdržavanja.

Sporovi vezani za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju trebaju, zbog svoje prirode - životna dob primatelja uzdržavanja, imati prednost pri rješavanju sporova. Ovo iz razloga što se nerijetko dešava da primatelj uzdržavanja umre prije konačnja postupka.

Uskoro ovi prijedlozi idu na adresu novom ministra pravosuđa, ma tko bio ili bila.
(Jasna A. Petrović)

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U RUJNU 2016.

Iz sadržaja:

- Nadogradnja sustava eZdravstva
- Prekogranična zdravstvena zaštita - II. dio

NOVOSTI U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Nadogradnja sustava eZdravstva - od rujna dostupan eKarton i eHZZO - portal za pacijente

18. kolovoza 2016. godine održana je konferencija za medije na temu „eZdravstvo-nadogradnja 2016.-2017.godine”, s posebnim naglaskom na eKarton.

Na konferenciji za medije govorili su ministar zdravlja doc. dr. sc. Dario Nakić i v.d. ravnatelj HZZO-a mr. sc. Fedor Dorčić te najavili puštanje eKartona i eHZZO - portala za pacijente u probni rad. 1. rujna nastavlja se uvođenje najnaprednijih tehnoloških rješenja u području eZdravstva u nacionalni zdravstveni sustav na dobrobit hrvatskih pacijenata, zdravstvenih djelatnika i sustava u cjelini. Ovi važni koraci na putu dodatne informatizacije zdravstvenog sustava osigurati će viši standard zdravstvenih usluga, bolju kontrolu i racionalno poslovanje, odnosno održivost zdravstvenog sustava.

Opsežan projekt informatizacije hrvatskog zdravstva, koji je pred 15-ak godina započeo suradnjom Ministarstva zdravstva, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Ericssona Nikole Tesle, nastavlja se uvođenjem eKartona i eHZZO - portala za pacijente.

Središnji elektronički zdravstveni zapis pacijenta, odnosno eKarton, objedinjen je i strukturiran skup osobnih zdravstvenih podataka o pacijentu, prikupljenih i pohranjenih u Centralni informacijski zdravstveni sustav - CEZIH kojem pristup imaju samo ovlaštene liječnici koji sudjeluju u liječenju pacijenta i za koje je pacijent dao pristanak. Podaci se prikupljaju dobro uhodanim uslugama, poput eRecepta ili eUputnica, kroz zaštićenu virtualnu privatnu mrežu, a maksimalnu sigurnost jamči čitav niz zaštitnih mjera, uključujući kriptirani promet podataka te pametne identifikacijske kartice putem kojih ovlaštene zdravstvene djelatnice pristupaju sustavu. Digitalna razmjena cjelovite informacije o pacijentima među autoriziranim liječnicima podići će kvalitetu zdravstvene skrbi i sigurnost

pacijenata te olakšati rad liječnicima, a potencijalno i drugim autoriziranim korisnicima.

Danas je moguće da kod prijama u bolnicu ili u hitnu službu liječnik nema nikakvih relevantnih informacija o pacijentu, npr. ako je pacijent u nesvijesti ili jednostavno nije u stanju prenijeti tražene podatke.

Korištenjem eKartona liječnik će kroz tridesetak sekundi moći sagledati sve relevantne medicinske informacije, poput onih o alergijama, implantatima ili lijekovima koje pacijent trenutno koristi i potom, sukladno tome, usmjeriti svoje aktivnosti te efikasnije pružiti pomoć. Ovo rješenje će smanjiti vrijeme provedeno u čekaonicama tamo gdje je to najpotrebnije te, uz bolju suradnju različitih razina zdravstvene zaštite, osigurati jedinstveni repozitorij podataka pacijenata sa sveobuhvatnim pogledom na njihovo zdravlje.

Važan dio nadogradnje funkcionalnosti je i komunikacija s pacijentima putem eHZZO - portala za pacijente koji će aktivno uključiti pacijente u zdravstveni sustav te na jednostavan način obuhvatiti medicinske i administrativne podatke u digitalnom obliku i, u konačnici, rasteretiti zdravstvene djelatnike dijela administrativnog posla. Kroz eHZZO - portal za pacijente, dostupan putem sustava e-Građani, pacijenti će moći vidjeti sve svoje propisane i izdane lijekove i nalaze te dodatno samostalno upravljati pravima pristupa i zaštititi svoju privatnost, a moći će vidjeti i detalje o tome tko je i kada pristupao pojedinim dijelovima eKartona.

Najveću korist od novih unaprjeđenja u informatizaciji zdravstvenog sustava hrvatski će pacijenti dobiti kroz bolju i učinkovitiju komunikaciju pacijenata sa sustavom te između autoriziranih zdravstvenih djelatnika međusobno. Dijelovi sustava koji su već implementirani značajno su doprinijeli podizanju kvalitete zdravstvenih usluga, a ova daljnja nadogradnja će dodatno tu kvalitetu poboljšati, premda će se puni razmjer te dobrobiti osjetiti tek kad se ispune svi zakonski preduvjeti i provedu planirane integracije među korisnicima sustava te kad sustav bude u punoj mjeri funkcionirao na nacionalnoj razini.

Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske (CEZIH) s uslugama poput eRecepta, eUputnice i eNaručivanja već je svrstao Hrvatsku među najnaprednije europske države u području eZdravstva, a po korištenju eRecepta s Danskom, Estonijom, Islandom i Švedskom dijelimo prvo mjesto u Europi. Opsežan i složen projekt informatizacije nacionalnog zdravstva dugoročan je projekt od kojeg korist imaju svi građani Hrvatske, zdravstveni sustav u cjelini, ali i hrvatsko gospodarstvo jer su naša rješenja u eZdravstvu kvalitetan izvozni proizvod čiju su vrijednost prepoznale i druge države.

Prekogranična zdravstvena zaštita - II. dio

1. Korištenje zdravstvene zaštite u drugim državama Europske unije

1.1 Planirana zdravstvena zaštita

Osigurana osoba HZZO-a koja putuje u drugu državu Europske unije sa ciljem ostvarivanja zdravstvene zaštite tijekom tog boravka u skladu s člankom 20. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 883/2004. Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. godine o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Uredba) ili prema članku 28. ZOZO-a u skladu sa Direktivom 2011/24/EU (planirana zdravstvena zaštita) obvezna je podnijeti pisani zahtjev područnoj službi, odnosno regionalnom uredu HZZO-a prema mjestu svoga prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe kojim će od HZZO-a zatražiti prethodno odobrenje za korištenje te zdravstvene zaštite na teret sredstava obveznoga zdravstvenoga osiguranja.

Člankom 20. stavkom 1. Uredbe propisano je da, ako Uredbom nije drugačije određeno, osigurana osoba koja putuje u drugu državu članicu s ciljem ostvarivanja davanja u naravi (korištenje zdravstvene zaštite) tijekom privremenog boravišta, mora zatražiti odobrenje nadležne ustanove.

1.1.1 Što podrazumijeva planiranu zdravstvenu zaštitu s prethodnim odobrenjem?

U skladu s člankom 28. ZOZO-a, a što je u skladu s Direktivom 2011/24/EU, pod planiranom zdravstvenom zaštitom u drugoj državi članici, za korištenje koje je osigurana osoba obvezna pribaviti prethodno odobrenje HZZO-a, podrazumijeva se zdravstvena zaštita koja je uvjetovana:

- smještajem osigurane osobe u bolničkoj zdravstvenoj ustanovi preko noći u trajanju od najmanje jedne noći ili
- uporabom visokospecijalizirane i skupe medicinske infrastrukture ili medicinske opreme.

1.1.2 Kada još postoji obveza prethodnog odobrenja?

Prethodno odobrenje osigurana osoba mora zatražiti i u slučaju korištenja prekogranične zdravstvene zaštite:

- koja se sastoji od postupaka liječenja koji predstavljaju poseban rizik za osiguranu osobu ili stanovništvo ili

- koju pruža pružatelj zdravstvene zaštite koji bi, ovisno o pojedinom slučaju, mogao dati povoda za ozbiljnu i posebnu zabrinutost u vezi s kvalitetom ili sigurnošću te zdravstvene zaštite, uz iznimku zdravstvene zaštite koja podliježe zakonodavstvu Europske unije kojim se osigurava minimalna razina sigurnosti i kvalitete na njezinu području.

1.1.3 Što podrazumijeva postupak prethodnog odobrenja?

Tijekom provođenja postupka po zahtjevu osigurane osobe za prethodnim odobrenjem ovlaštena osoba HZZO-a, koja provodi postupak, obvezno provjerava udovoljava li podnositelj zahtjeva uvjetima za davanje prethodnoga odobrenja sukladno propisima EU te ako su zadovoljeni uvjeti iz propisa EU prethodno odobrenje daje se prema tim propisima, osim ako osigurana osoba ne zahtijeva drukčije, odnosno zahtijeva primjenu Direktive 2011/24/EU.

1.1.4 Kada nije potrebno prethodno odobrenje?

Pored planirane zdravstvene zaštite iz članka 28. ZOZO-a, za koju je prema Direktivi 2011/24/EU, potrebno prethodno odobrenje HZZO-a za drugu planiranu specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu nije potrebno ishoditi prethodno odobrenje.

1.2 Zahtjev za prethodnim odobrenjem

O zahtjevu osigurane osobe za prethodnim odobrenjem HZZO odlučuje rješenjem.

1.2.1 Što se prilaže uz zahtjev?

Uz zahtjev osigurana osoba obvezna je priložiti dokumentaciju kojom se dokazuje:

- medicinska indikacija za traženo liječenje (povijest bolesti i druga medicinska dokumentacija iz koje je vidljivo da je utvrđena indikacija za traženu zdravstvenu zaštitu)
- termin o zakazanom liječenju u nekoj od ugovornih zdravstvenih ustanova, odnosno kod ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u Republici Hrvatskoj
- raspoloživi termin, odnosno mogući datum primitka u ugovornu zdravstvenu ustanovu, odnosno kod ugovornog pružatelja zdravstvene zaštite na području druge države članice Europske unije, u skladu s Uredbom
- raspoloživi termin odnosno mogući datum primitka u ugovornu zdravstvenu ustanovu, kod ugovornog pružatelja zdravstvene zaštite ili kod privatnog pružatelja zdravstvene zaštite na području druge države članice Europske unije, u skladu sa člankom 27. ZOZO-a.

Članak 27. ZOZO-a propisuje da osigurane osobe ostvaruju pravo na prekograničnu zdravstvenu zaštitu koja podrazumijeva zdravstvenu zaštitu koja se osiguranoj osobi osigurava u okviru prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj, a koju je osigurana osoba ostvarila kod ugovornih ili privatnih pružatelja zdravstvene zaštite na području drugih država članica Europske unije.

Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske (CEZIH) s uslugama poput eRecepta, eUputnice i eNaručivanja već je svrstao Hrvatsku među najnaprednije europske države u području eZdravstva, a po korištenju eRecepta s Danskom, Estonijom, Islandom i Švedskom dijelimo prvo mjesto u Europi

Zahtjev osigurane osobe ne smije se odbiti ako liječničko povjerenstvo u nalazu, mišljenju i ocjeni utvrdi da se zdravstvena zaštita nije mogla ostvariti u ugovornim zdravstvenim ustanovama, odnosno kod ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u Republici Hrvatskoj

1.2.2 Rješenje o zahtjevu na temelju ocjene liječničkog povjerenstva HZZO-a

O uredno podnesenom zahtjevu kojem je priložena sva propisana dokumentacija odlučuje rješenjem nadležna područna služba, odnosno regionalni ured HZZO-a na temelju nalaza, mišljenja i ocjene liječničkog povjerenstva HZZO-a, kojim se ocjenjuje je li takvo liječenje utvrđeno kao pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj i može li se takva zdravstvena zaštita ostvariti u ugovornim zdravstvenim ustanovama, odnosno kod ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u Republici Hrvatskoj unutar medicinski opravdanog vremenskog roka, uzimajući u obzir trenutno zdravstveno stanje osigurane osobe i vjerojatan razvoj njezine bolesti.

Zahtjev osigurane osobe ne smije se odbiti ako liječničko povjerenstvo u nalazu, mišljenju i ocjeni utvrdi da se zdravstvena zaštita nije mogla ostvariti u ugovornim zdravstvenim ustanovama, odnosno kod ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u Republici Hrvatskoj u roku koji je medicinski opravdan, a na temelju objektivne medicinske procjene zdravstvenoga stanja osigurane osobe, povijesti bolesti i vjerojatnoga tijeka bolesti, stupnja boli i/ili prirode invaliditeta u trenutku podnošenja zahtjeva.

1.2.3 Kada se zahtjev može odbiti?

Ako nadležno liječničko povjerenstvo HZZO-a ocijeni da se takva zdravstvena zaštita može ostvariti u ugovornim zdravstvenim ustanovama, odnosno kod ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u Republici Hrvatskoj unutar medicinski opravdanog vremenskog roka, odbit će zahtjev uz naznaku ugovorne zdravstvene ustanove, odnosno ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u Republici Hrvatskoj gdje se to može ostvariti unutar medicinski opravdanog vremenskog roka.

Pored navedenoga, prema članku 29. ZOZO-a, a u skladu s Direktivom 2011/24/EU, HZZO ima pravo uskratiti prethodno odobrenje za prekograničnu zdravstvenu zaštitu ako:

- će osigurana osoba prema kliničkoj procjeni

nedvosmisleno biti izložena riziku u pogledu sigurnosti koji se ne može smatrati prihvatljivim, uzimajući u obzir potencijalnu dobrobit tražene prekogranične zdravstvene zaštite za osiguranu osobu

- će građani Republike Hrvatske nedvosmisleno biti izloženi velikom sigurnosnom riziku zbog predmetne prekogranične zdravstvene zaštite
- se ta zdravstvena zaštita može pružiti kod ugovornih subjekata HZZO-a u roku koji je medicinski opravdan, uzimajući u obzir zdravstveno stanje osigurane osobe u trenutku donošenja ocjene liječničkog povjerenstva HZZO-a i vjerojatni tijek bolesti kod osigurane osobe.

1.2.4 Odobrenje prema Uredbi

U skladu s Uredbom odobrenje za liječenje u drugim državama članicama Europske unije može se dati samo za ugovorne zdravstvene ustanove. U slučaju pozitivnog rješavanja zahtjeva osigurane osobe za prethodnim odobrenjem izdaje joj se tiskanica E 112, a u slučaju da je zdravstvena zaštita za koju je traženo prethodno odobrenje vezana uz priznatu ozljedu na radu, izdaje se tiskanica E 123. Osigurana osoba osnovom navedenih tiskanica koristi zdravstvenu zaštitu u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi druge države članice Europske unije, a u obvezi je samo snositi troškove na ime sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite sukladno propisima države u kojoj koristi zdravstvenu zaštitu. Ujedno se rješenjem odlučuje i o potrebi pratnje te o pravu na naknadu za troškove prijevoza.

1.2.5 Odobrenje prema Direktivi 2011/24/EU

Prethodno odobrenje daje se samo u slučaju kada osigurana osoba inzistira na korištenju zdravstvene zaštite kod privatnih pružatelja zdravstvene zaštite u drugoj državi članici Europske unije.

U navedenom slučaju osigurana osoba će sama podmiriti troškove pružene zdravstvene zaštite te ima pravo HZZO-u podnijeti zahtjev za naknadom troškova, s time da može ostvariti povrat samo do iznosa koji bi HZZO za istovrsnu zdravstvenu ustanovu platio ugovornim pružateljima zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj.

Osigurana osoba koja zdravstvenu zaštitu ostvaruje u skladu s Direktivom 2011/24/EU ne može ostvariti pravo na naknadu za troškove prijevoza niti bilo kakve druge popratne troškove.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: v. d. ravnatelja mr. sc. Fedor Dorčić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl. iur., Nevenka Mirković, dipl.iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Zagreb, rujna 2016., godina IX., br. 8

Povećanje aktualne vrijednosti mirovine za 0,35 posto

Upravno vijeće Zavoda je na temelju objavljenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o nominalnom indeksu bruto plaća i indeksu potrošačkih cijena – za razdoblje I.-VI. 2016. u odnosu na razdoblje VII.-XII. 2015. donijelo **Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2016.**

Nova aktualna vrijednost mirovine za jedan osobni bod, radi određivanja mirovine i usklađivanja mirovina i ostalih prava iz mirovinskog osiguranja, od 1. srpnja 2016. **iznosi 61,59 kn.**

Nova aktualna vrijednost mirovine izračunata je tako što je dosadašnja aktualna vrijednost mirovine u svoti od 61,38 kn usklađena po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i stope promjene nominalnog indeksa bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prvom polugodištu 2016. u odnosu na polugodište koje mu prethodi. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, stopa promjene indeksa potrošačkih cijena u prvom polugodištu 2016. godine u odnosu na drugo polugodište 2015. iznosila je - 1,0%, (pad 1,00%), a stopa promjene nominalnog indeksa bruto plaća svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u istom razdoblju iznosila je 1,7% (porast 1,7%), tako da polovica zbroja stope promjene iznosi 0,35%.

Mirovine povećane prema novoj aktualnoj vrijednosti isplaćuju se u rujnu (mirovina za kolovoz), zajedno s razlikom za srpanj.

Također je donesena i **Odluka o najnižoj mirovini za jednu godinu mirovinskog staža od 1. srpnja 2016.** prema kojoj najniža mirovina za svaku godinu mirovinskog staža

od 1. srpnja **iznosi 59,71 kn** te **Odluka o osnovici za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja i o usklađivanju novčanih naknada zbog tjelesnog oštećenja od 1. srpnja 2016.** prema kojoj osnovica za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja, nastalog zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, od 1. srpnja **iznosi 1.226,55 kn.**

Podsjećamo – važno je znati

- Na internetskim stranicama Zavoda objavljen je **novi broj Statističkih informacija**, broj 2/2016. (srpanj 2016.). Tiskovine Zavoda dostupne su u digitalnom obliku, na internetskoj stranici, u potkategoriji „Publikacije“.
- Zavodu je omogućeno elektroničko preuzimanje podataka iz e-Matice o statusu učenika (online aplikacija preko koje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta vodi centralizirani sustav najvažnijih podataka o učenicima, djelatnicima i ustanovama osnovnih i srednjih škola), stoga korisnici obiteljske mirovine i doplatka za djecu više ne trebaju dostavljati potvrde o redovitom školovanju za djecu koja se školuju u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj.
- **Korisnici koji imaju prebivalište u inozemstvu ili su polaznici viših škola i fakulteta i dalje trebaju Zavodu dostavljati potvrde o redovitom školovanju.**
- Jesenski krug razgovora s predstavnicima austrijskog nositelja mirovinskog osiguranja održat će se:

- 14. rujna 2016. u Varaždinu i

- 15. rujna 2016. u Zagrebu.

Razgovorni dani s njemačkim nositeljem mirovinskog osiguranja planirani su za 25. listopada 2016. u Zagrebu i 26. i 27. listopada 2016. u Rijeci i o tome će osiguranici biti na vrijeme obaviješteni.

- **Pravo na privremenu invalidsku mirovinu** može steći osiguranik - invalid rada koji je nakon profesionalne rehabilitacije pet godina (do 58. godine života) proveo prijavljen u Zavodu za zapošljavanje i nije se uspio zaposliti na poslovima za koje je osposobljen (povremeni rad u trajanju od šest mjeseci ne smatra se prekidom nezaposlenosti).

Visina privremene invalidske mirovine određuje se kao i naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije, ovisno o uzroku smanjene radne sposobnosti.

- Tiskanica Zahtjeva za **invalidsku/privremenu invalidsku mirovinu ili profesionalnu rehabilitaciju** može se preuzeti na internetskoj stranici Zavoda ili nabaviti u Narodnim novinama/knjižarama, a uz osobne dokumente, **za privremenu invalidsku mirovinu** treba priložiti i potvrdu nadležne službe za zapošljavanje o razdoblju, odnosno razdobljima nezaposlenosti nakon završene profesionalne rehabilitacije kao i o činjenici prihvatanja/neprihvatanja ponude o radu.

Ako je osiguranik bio zaposlen u inozemstvu, također **treba priložiti odgovarajuće dokaze** o radu u inozemstvu, državljanstvu, rodni i vjenčani list te navesti podatak o OIB-u.

Za vrijeme zaposlenja ili drugog svojstva koje je temelj osiguranja **postupak za ostvarivanje prava** na temelju invalidnosti **pokreće se po službenoj dužnosti u povodu prijedloga izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite** (tj. liječnika).

Pri podnošenju zahtjeva **treba priložiti: obrazac 1-IN** (Izvešće s nalazom i mišljenjem liječnika) i **obrazac 2-IN** (Opći podaci o osiguraniku s opisom poslova koje obavlja) koji popunjava poslodavac ako je osiguranik u radnom odnosu.

KORISNICI MIROVINA - u kolovozu 2016.

VRSTE MIROVINA	UKUPAN BROJ KORISNIKA	PROSJEČNE SVOTE MIROVINA
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	502 248	2.471,69 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	12 991	3.383,01 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	86 521	2.158,17 kn
Prijevremena starosna mirovina	176 034	2.337,37 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	116	2.591,58 kn
Invalidska mirovina	131 908	1.841,20 kn
Obiteljska mirovina	229 031	1.877,82 kn
UKUPNO - ZOMO	1 138 849	2.245,06 kn
Prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba - DVO, PS, OSO		
Ukupno	13 972	3.476,98 kn
Prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - ZOPHBDR		
Ukupno	72 113	5.076,73 kn
Prema Ugovoru između RH i BiH o suradnji na području prava stradalnika rata u BiH koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji - HVO		
Ukupno	6 832	2.796,06 kn
SVEUKUPNO	1 231 766	2.427,86 kn
PROSJEČNA MIROVINA (ZOMO) bez međun. ugovora - isplata u kolovozu 2016. -	Iznos u kunama	Njen udio u plaći za lipanj 2016. (5.868 kn)
Prosječna mirovina za srpanj 2016.	2.496,20 kn	43,90%
Prosječna ukupna starosna mirovina za srpanj 2016.	2.746,57 kn	48,30%
Prosječna starosna mirovina za srpanj 2016. s 40 i više godina m. staža	4.143,12 kn	72,87%
Korisnici mirovina - muškarci (45,77%)		563 763
Korisnici mirovina - žene (54,23%)		668 003
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1 : 1,22
Udio ukupnog broja korisnika mirovina s 40 i više godina m. staža u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO		14,64%
Udio broja korisnika starosnih mirovina s 40 i više godina m. staža u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO		19,70%
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		70 godina
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.074.000.000 kn

Od obrade mirovina za srpanj 2016. (isplata u kolovozu 2016.) zbog nedostavljenog OIB-a HZMO-u (Uredba o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, NN br. 112/13) obustavljena je isplata mirovine za 1 667 korisnika (31 korisnik mirovine s prebivalištem u RH i 1 636 u inozemstvu).

Uređuje i grafički priprema:
Odjel za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10 000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

Borba protiv siromaštva je investicija, a ne potrošnja

Iako je siromaštvo starijih osoba u Hrvatskoj tabu tema, o njoj je otvoreno progovorio prof.dr.sc. Nino Žganec. Kao predstojnik Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu, predsjednik Hrvatske mreže protiv siromaštva i član Izvršnog odbora Europske mreže protiv siromaštva, upozorio je na porast siromaštva starijih u Hrvatskoj, brojne nedostatke naše socijalne politike, pogrešnu predodžbu javnosti o starijima i izostanak strategije za borbu protiv ove najproširenije hrvatske „bolesti“.

- **Bliže nam se izbori. Kako ocjenjujete socijalnu politiku u programima političkih stranaka? Voli li Hrvatska svoje stare?**

Prateći predizbornu kampanju ne možemo se oteti dojmu kako se kod velike većine političkih stranaka područje socijalne politike koristi više kao ukras njihovim programima, nego je suština njihovih političkih ciljeva. Još tijekom prošle predizborne kampanje Hrvatska mreža protiv siromaštva organizirala je skup pod nazivom „Socijalna politika u programima političkih stranaka“. Odziv političkih stranaka na skup je bio više nego skroman, a izneseni stavovi na skupu odražavali su više nerazumijevanje sustava socijalne politike, nego ozbiljno promišljanje usmjereno k nužno potrebnim kvalitativnim promjenama koncepta i mjera u sferi hrvatske socijalne politike.

Nažalost, položaj starijih osoba u Hrvatskoj, kao što je dobro poznato, izrazito je loš. Od njihove financijske ugroženosti do ukupnog stava prema starima kao teretu društva, sve ukazuje kako se ne može reći da Hrvatska voli svoje stare. Iako je različitim društvenim skupinama potrebno posvetiti primjerenu količinu pažnje ipak je prilično očito kako se značajno više govori o mladima nego o starima.

Mreža kao glas hrvatske bijede

- **Predstavite nam Hrvatsku mrežu protiv siromaštva i na koje se načine bori protiv ove najproširenije hrvatske „bolesti“? Što činite po pitanju siromaštva starijih?**

Hrvatska mreža protiv siromaštva (HMPS) je osnovana 2014. godine kao nacionalna mreža udruga i fizičkih osoba koje se bave pružanjem usluga i zagovaranjem siromašnih, ranjivih i socijalno isključenih osoba te javnom politikom u podru-

čju siromaštva. Cilj Mreže je utjecati na iskorjenjivanje siromaštva putem zagovaračkih aktivnosti i utjecanjem na javne politike, pokretanjem različitih inicijativa, uz kontinuiranu suradnju s Europskom mrežom protiv siromaštva.

Osnivači Mreže su različite organizacije civilnog društva koje se dugi niz godina bave siromaštvom i siromašnima. Iste godine kada je i osnovana, Hrvatska mreža protiv siromaštva je postala 31. članica Europske mreže protiv siromaštva.

- **Svaka treća starija osoba u Hrvatskoj je siromašna, a o tome se uglavnom šuti. Kako to komentirate?**

Podaci govore o tome da je stopa rizika od siromaštva u dobnoj skupini 65 godina i više 23,1 posto što je u odnosu na ostale dobne skupine najviše. Ako tome pridodamo podatke za dobnu skupinu od 55 do 64 godine sa stopom siromaštva od 18,7 posto, onda dolazimo do pokazatelja kako su starije osobe izuzetno ugrožene i da se mjere borbe protiv siromaštva trebaju u velikoj mjeri usmjeriti upravo prema ovim dobnim skupinama. Uzroci siromaštva starijih osoba su različiti. Dobro su poznati problemi s kojima je suočen hrvatski mirovinski sustav. Zbog različitih pogrešnih odluka Hrvatska je došla u gotovo neizdrživ omjer između zaposlenih i umirovljenih građana koji se kreće blizu omjera 1:1.

Izuzetno niske mirovine velikog broja umirovljenika rezultiraju siromaštvom ogromnih razmjera kojem se pokušava doskočiti tek parcijalnim mjerama u okviru lokalnih socijalnih programa, socijalnom pomoći državnog sustava socijalne skrbi te dakako obiteljskom solidarnošću, koja je ipak sve manje prisutna. Hrvatskoj nedostaju ciljane mjere socijalne politike kojima bi se starijim osobama omogućio dostojanstven život i u tom području postoji velika potreba za promjenom i dogradnjom modela.

Hitne mjere protiv bijede

- **Uz siromaštvo se najčešće vezuje i zlostavljanje i ekonomska zloropaba starijih osoba. Postoje li o tome statistike? Što u vezi toga poduzimate?**

Provedena su brojna istraživanja u svijetu o fenomenu zlostavljanja i nasilja nad starijom osobama. Pored ekonomskog (financijskog) nasilja istražuju se i drugi oblici poput emocionalnog (psihičkog), tjelesnog

Položaj starijih osoba u Hrvatskoj, kao što je poznato, izrazito je loš. Od njihove financijske ugroženosti do ukupnog stava prema starima kao teretu društva, sve ukazuje kako se ne može reći da Hrvatska voli svoje stare

i seksualnog nasilja. Studije u svijetu pokazuju da između 2 do 10 posto starijih osoba doživi neki oblik zlostavljanja i zanemarivanja. Zanimljiva istraživanja provedena su u Danskoj, Švedskoj i Finskoj, a rezultati su pokazali da je između 1 do 8 posto starijih doživjelo zlostavljanje od strane bliskog rođaka. Također, pretpostavlja se da je u 90 posto slučajeva nasilja nad starijima počinitelj bio član obitelji, dvije trećine počinitelja bili su odrasla djeca ili supružnik. Podaci iz ovih svjetskih istraživanja uglavnom vrijede i za Hrvatsku koja nema preciznu evidenciju, ali su trendovi zasigurno vrlo slični. Zadnjih godina u Hrvatskoj se dosta govori o problemu i zlopotrebama tzv. ugovora o dosmrtnom

uzdržavanju. Tim problemom bave se različite organizacije civilnog društva, ali i javne službe, a Hrvatska mreža protiv siromaštva tek će u svojim budućim aktivnostima obuhvatiti ovaj izuzetno značajan problem.

- **SUH drži kako su hitne mjere za borbu protiv siromaštva uvođenje minimalne mirovine u visini 50 posto prosječne neto plaće, državne naknade za starije od 65 godina koji nisu ostvarili pravo na mirovinu, uvođenje obiteljske mirovine dodavanje 20 do 50 posto preminulog partnera/ice i pravedno usklađivanje mirovina na temelju posebnog potrošačkog indeksa (bez dijamanata, automobila i krznenih kaputa). Što biste vi dodali?**

Osim što se slažem s prijedlozima SUH-a, dodao bih kako je u Hrvatskoj nužno izgraditi sustav servisa koji će starijim (ali i ostalim dobnim skupinama) omogućiti korištenje usluga nužnih za kvalitetan život. To su, primjerice, za starije osobe dostupni i priuštivi smještajni kapaciteti u domovima za stare, poludnevni i dnevni boravci, pomoć i njega u kući, dostava obroka u kuću, savjetovališta za stare, programi međugeneracijske solidarnosti i drugi. Također, potrebno je poraditi na promjeni javnog mnijenja prema starim osobama kao resursu društva, a ne kao teretu društva i državnog proračuna.

Mirovine niti za preživljavanje

- **Vjerujemo da vam je poznato da je udjel starijih osoba u broju samoubojstava u Hrvatskoj gotovo dvostruko veći od njihova udjela u stanovništvu. Koliko je siromaštvo razlogom takvom stanju?**

Problem samoubojstva proizlazi iz psiholoških problema s kojima se starija osoba suočava pri kraju svojeg životnog vijeka kada se obično svode računi i rezimiraju životni uspjesi i neuspjesi. Kao i svako drugo životno razdoblje, i ovo je povezano s brojnim izazovima.

Međutim, dok u ostalim životnim razdobljima čovjek uglavnom ima socijalnu mrežu i socijalnu podršku, u starijoj životnoj dobi ona se često gubi, što bitno otežava savladavanje tih izazova. Utoliko je važnije izgraditi sustav službi podrške (spomenuo sam savjetovališta kao primjer) te na svaki mogući način nastojati da se socijalna mreža u zajednici u kojoj starije osobe žive sačuva i da ona bude aktivni čimbenik očuvanja mentalnog zdravlja starijih građana.

- **Hrvatska je na vrhu EU ljestvice po siromaštvu starijih od 65 godina. Ispred nas su samo Bugarska i Letonija, a nedavno je bio Cipar, a blizu i Rumunjska, ali Hrvatska ih je "prešla". Koji su glavni razlozi porasta siromaštva starijih?**

Kao što sam spomenuo, među ključnim razlozima su pogreške u vođenju socijalne politike preranog umirovljenja velikog broja građana, što je stvorilo ogroman pritisak na sustav mirovinskog osiguranja. Dobro poznati problemi u nacionalnoj ekonomiji pridonose tome da se materijalni položaj starijih osoba ne može kompenzirati kroz socijalne naknade, već su one toliko niske da jedva omogućavaju preživljavanje.

Krivci za svoje siromaštvo?

- **Hrvatska ima samo strategiju protiv siromaštva starijih ograničenu na područje socijalne skrbi, a doživljava se kao isključivo područje odgovornosti Ministarstva socijalne skrbi. Prihvaćate li takvu tezu?**

Činjenica je da se u javnosti stvorila slika o tome kako je siromaštvo i borba protiv siromaštva stvar kojim se treba baviti sustav socijalne skrbi. Također, nerijetko se siromašne osobe prikazuju kao krivci za vlastiti položaj, kao oni koji otmaju od drugih ili kao oni koji zapravo

PETICIJA SUH-a

• **U Hrvatskoj se dogodio preseedan. Aktivisti SUH-a su prikupili 26.000 potpisa građana za Peticiju Glasam protiv siromaštva starijih osoba, koja je održana početkom godine. Prvi puta je u Hrvatskoj vođena peticija protiv siromaštva. Uz potpise, stiglo nam je na tisuće bolnih ispovijesti. Privremena Vlada je pokušala izbjeći uručenje potpisa, no vjerujemo da smo ipak utjecali na osvješćivanje javnosti o razmjerima siromaštva. Hoće li sljedeći korak biti izlazak siromašha na ulice?**

Zajednički glas osoba s iskustvom siromaštva može pridonijeti raskrinkavanju širih društvenih uzroka ove pojave i voditi prema tome da se donesu odluke kojima će se siromaštvo početi barem smanjivati ukoliko ne i potpuno iskorijeniti. Hrvatska mreža protiv siromaštva želi biti neka vrsta „lobija“ siromašnih i u tom smislu će podržati svaku inicijativu koja vodi prema tome da se protiv siromaštva borimo na široj društvenoj razini, a ne da samo ublažavamo individualne poteškoće osoba s iskustvom siromaštva jer to predstavlja svojevršno gašenje vatre na izoliranom mjestu u okružju u kojem plamte veliki požari.

zloupotrebljavaju javna dobra, a da pri tome jako dobro žive i ne žele svoj položaj poboljšati vlastitim radom. Takve poruke izricane od strane najviših državnih dužnosnika su veoma štetne i opasne. Štetne zbog toga što se stvara javno mnijenje koje u trenutku donošenja odluka o društvenoj redistribuciji (koncipiranju državnog i lokalnih proračuna) utječe na donositelje političkih odluka pa se teško oteti dojmu da onima koji su „lijeni i žive na teret drugih“ treba dati tek mrvice da prežive. Opasne su stoga što se time nepotrebno konfrontiraju društvene skupine, a što dovodi do osuđivanja pa i do nasilja nad siromašnima.

- **Koje mjere biste Vi predložili budućoj vladi za smanjenje siromaštva starijih osoba?**

Prije svega predlažemo da se socijalna politika stavi u fokus rada buduće vlade. Pri tome smatramo da je socijalnu politiku potrebno voditi na temelju podataka i suvremenih znanstvenih spoznaja, rezultata postojećih i budućih istraživanja kao proaktivni, a ne reaktivni društveni sustav. U Hrvatskoj socijalnoj politici se i suviše postupa na osnovi velikog srca i dobrih namjera, a puno premalo na temelju znanja i podataka.

Siromaštvo je ozbiljan društveni problem koji se neće riješiti sam po sebi niti će ekonomski rast sam po sebi dovesti do njegovog nestanka. Kad bi to bilo tako onda u visoko razvijenim zemljama problem siromaštva ne bi postojao, a kao što vidimo na razini EU kao najrazvijenijeg dijela svijeta on predstavlja itekako ozbiljan problem.

U Hrvatskoj treba uložiti puno više sredstava, znanja, vremena, ljudi i energije u implementaciju brojnih mjera koje su dobro zacrtane u Strategiji borbe protiv siromaštva, ali nedostaje volja i znanje da se one provedu. Stav Hrvatske mreže protiv siromaštva jest da sredstva namijenjena socijalnim programima predstavljaju investiciju u društvo, a nikako ne potrošnju.

- **U kojoj mjeri držite značajnima angažman umirovljeničkih udruga u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti?**

Umirovljeničke udruge imaju važnu ulogu u tome budući da njihovo članstvo ima specifičnu ekspertizu i neposredan uvid u stvaran život starijih osoba. Budući da je gotovo jedna petina hrvatskog stanovništva starije životne dobi jasno je da se radi o potencijalno veoma utjecajnoj društvenoj skupini koja kroz dobro organizirano članstvo može ostvariti značajne društvene promjene. Taj potencijal treba iskoristiti i bolje i pitanje položaja starijih osoba u društvu istaknuti kao jedno od najvažnijih društvenih pitanja.

(Maja Šubarić Mahmuljin)

Projekt za budućnost

Prostor Gerontološki centar Vila Trapp u prizemlju vile na pulskoj Verudi, koji udomljuje "dnevni boravak" za starije i nemoćne osobe projektnog kapaciteta deset mjesta, posjetila je 3. kolovoza predsjednica Sindikata umirovljenika Jasna A. Petrović. Ovu vrijednu inicijativu vode Grad Pula i Dom za starije osobe "Alfred Štiglić", zajedno sa Podružnicom SUH-a u Puli, te su partneri u projektu Ministarstva socijalne politike i mladih u okviru Operativnog programa "Razvoj ljudskih potencijala 2007. - 2013.", sufinanciranog sredstvima Europskog socijalnog fonda.

Ravnateljica Doma Vesna Grubišić Juhas je zajedno s voditeljicom projekta Doris Ivanković, naglasila kako uz važnost institucionalne skrbi za starije osobe, za što Pula osigurava i oko 30 mjesta za dementne osobe, svakako treba razvijati i vaninstitucionalne programe poput ovoga u Vili Trapp. Na žalost, često se u definiranju i realizaciji takvih programa ne udružuju snage zdravstva i socijalne skrbi, čime bi se svakako djelotvornije organiziralo dnevne boravke, usluge u kući, dojavni sustav, ortopedska pomagala, informiranje o pravima i uslugama, dakle, sve ono što bi takav vaninstitucionalni pro-

gram pri gerontološkim centrima trebao osiguravati.

Vila Trapp je za sada projekt, koji bi se trebao nastaviti, jer, među inim, zapošljava njegovateljice koje skrbe o pojedinim potrebitim korisnicima, i to do sada besplatno. U budućnosti će se takve usluge morati komercijalizirati, ali i subvencionirati. Predsjednica Petrović, te potpredsjednik SUH-a Vladimir Buršić i predsjednica Podružnice SUH-a Pule Mirjana Dika

Dužman, a osobito tajnica i suvoditeljica projekta ispred SUH-a, Zorica Drndić, bili su zadovoljni obilaskom Gerontološkog centra, zadržavši se i u razgovoru s korisnicima koji su tamo kreativno i socijalno uključeno provodili vrijeme u očekivanju ručka. Zanimljivo je spomenuti kako je dugotrajni stanovnik i vlasnik Vile Trapp bio poznati barun von Trapp, austrougarski mornarički časnik, poznati lik iz filma „Moje pjesme, moji snovi“.

ISTRA

Najveći i najjači!

Županijsko povjereništvo SUH-a Istarske županije održalo je 12. srpnja 2016. godine u Pazinu svoju izbornu skupštinu. Na području Istre djeluje jedanaest podružnica Sindikata umirovljenika i svi su njihovi delegati prisustvovali izornoj skupštini, uz brojne goste: župan Istarske županije Valter Flego, gradonačelnik Grada Pazina Renato Krulčić, predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, predstavnici SPI CGIL regije Friuli Venezia Giulia i regije Veneto Luciano del Rosso i Danilo Toccane, povjerenik SSSH za Istru Slobodan Kapor, te predstavnik Patronata INCA Marko Mataja-Mafrić. Svi su gosti u svojim pozdravnim riječima podržali unapređivanje položaja umirovljenika i starijih osoba, te podržali rad i aktivnosti SUH-a.

Iz izvještaja o radu za protekli četverogodišnji mandat istaknute su brojne aktivnosti svih podružnica koje su zajedno, krajem 2015. godine, brojile 5.200 članova. Županijsko se povjereništvo sastaje nekoliko puta godišnje, te se kontinuirano provodi koordinacija rada podružnica, daju nove ideje i poticaji za rad. Sve podružnice imaju svoje radno vrijeme što daje mogućnost kontinuiranog kontaktiranja i dolaženja umirovljenika u sjedište SUH-a. U posljednjih

šest godina na nivou Istre održavaju se sportski susreti umirovljenika Istarske županije, u čemu su sve podružnice iskazale veliki interes. Na susretima sudjeluje oko 200 natjecatelja, te uz brojne gledatelje i navijače to za umirovljenike predstavlja veoma važan događaj.

Brojnosti članstva svakako doprinose i brojne druge aktivnosti podružnica kao što su izleti i druženja, predavanja, provedba programa dnevnog centra za umirovljenike, volonterskog programa skrbi za starije osobe, pomoć korisnicima talijanskih mirovina, posjete bolesnicima, dodjela financijskih pomoći i sl.

Sve podružnice iz Istre, te Ogranak Vodnjan pobratimljeni su s pojedinim talijanskim legama (podružnicama) SPI CGIL iz regije Friuli Venezia Giulia i regije Veneto, te s njima održavaju povremene susrete s ciljem druženja i razmjene iskustava u organizaciji i načinu rada. S ciljem zaštite prava i interesa umirovljenika i starijih osoba bili su domaćini u organizaciji radionice pod nazivom Zaustavimo zloupotrebu starijih osoba i Sigurnost u trećoj dobi, a u akciji potpisivanja peticije Glasam protiv siromaštva starijih osoba prikupili su 6.771 potpis.

Da bi se zadržala i nastavila postignuta kvaliteta u radu za predsjednika i u slijedećem mandatu izabran je dosadašnji predsjednik kolega Vladimir Buršić. Za potpredsjednika SUH-a također je predložen kolega Vladimir Buršić, a za predsjednicu SUH-a i u slijedećem mandatu predlaže se Jasna Petrović. (Zorica Drndić)

SISAK

Novi zamah

Temeljem odluke 31. Predsjedništva SUH-a održanog 29. lipnja ove godine o obnovi aktivnosti podružnice SUH-a Sisak koja je potpuno zamrla, 15. srpnja održana je obnoviteljska skupština na kojoj su od strane Predsjedništva SUH-a bili nazočni Milan Tomičić i Biserka Budigam.

Obnoviteljska skupština je u cijelosti uspjela, te su izabrana nova tijela upravljanja. Za predsjednika podružnice izabran je Zvonko Perković, a novo Predsjedništvo podružnice čine: Miloš Sekulić, Grozda Dobrić, Ivana Farkaš, Jadranka Franković, Mirko Bartolović, Milka Bosančić, Milica Šantek i Zvonko Balenović. Izabran je i Nadzorni odbor podružnice: Nenad Dazgić, Željko Greman i Jadranka Matijaš. Donesen je i Program rada za naredno razdoblje koji je vrlo ambiciozno odredio pravce djelovanja i budućeg rada. Očekivanja nazočnih članova skupštine su da će Program rada biti i realiziran kako je zacrtan. Na kraju je završnu riječ održao predsjednik Podružnice Sisak, koji je pozvao sve članove da svojim radom doprinesu što uspješnijem radu podružnice.

OSIJEK

Jezero za dušu

Osječki SUH-ovci već tradicionalno ljeti idu na cjelodnevni izlet u obližnju Orahovicu na jezero sa svježom izvorskom vodom, u prepunom autobusu. Dan provode u druženju, šetnji oko jezera i do obližnje utvrde Ružica-grad koja se spominje još od 1357. godine kao kraljevska imovina.

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: Telefon/faks: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Nenad Pejušković

TROGIR

Uručena vrijedna donacija

U prostorijama podružnice SUH-a Trogir predsjedniku podružnice i županijskom povjereniku Splitsko-dalmatinske županije Ivanu Bakici-Đildu uručena je vrijedna donacija rabljenog računala. Predsjednik udruge tjelesnih invalida općina Trogir-Okrug i Marina Ivica Bašić i Ibrahim Smlatić uručili su donaciju. Ivan Bakica-Đildo uputio je riječi zahvalnosti i posebno je istaknuo značaj ovakve suradnje. Opremljenost ureda do sada je bila skromna, pa će im donacija računala pomoći i izuzetno koristiti u daljnjem administrativnom radu. *(Tonči Barada)*

Kupaju se i uživaju u predivnoj prirodi uz temperaturu vode od 26 i zraka 30 stupnjeva, uz organizirani bogati roštilj. U grupama SUH-ovci također koriste prigodu druženja i kupanja u Osijeku na jezeru u naselju Jug II. i na bazenu Kneževi vinogradi, te u obnovljenim Bizovačkim topicama i drugdje. Mnogi koriste i blizinu Mađarske za kupanja u njihovim uređenim kupalištima u Šiklošu i Harkanju.

Ove godine išli su posjetiti i kupališni kompleks u Laktašima. Utisci su izvanredni, a kupalište je izuzetno uređeno, sa svim sadržajima za potpuni užitak. Oko cijelog kupališnog kompleksa ima povoljnih ležaljki i suncobrana te ukusnih čevapa, uz ponudu rashlađenog pića.

Naravno, na raspolaganju su im i ponude za trodnevne i petodnevne posjete termama Laktaši koje mogu iskoristiti za uživanje u kupanju i brojne terapije te tako iskoristiti priliku da se zabave, osveže i povrate energiju. Početkom rujna organizirano idu na more 10 dana u Makarsku, a u listopadu kreću u Lječilište Reumal Fojnica na 10-dnevni Balneo program.

Udruga SUH Osijek inače redovito održava svoje sastanke srijedom koji su dobro posjećeni za članove koji su Osijeku i koriste priliku da se druže i informiraju članove o svim događanjima od interesa za umirovljenike. *(Mato Obradović)*

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. Glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Ljeti punom parom!

Za razliku od podružnica koje smanje ili potpuno zamrznu aktivnosti tijekom ljetnih mjeseci, podružnica SUH-a Podsljeme bila je izuzetno aktivna u organizaciji izleta i druženjima te u obnovi Društvenog doma Bidrovec. Pored toga, predsjednik Podružnice dežurao je tjedan dana u Središnjici SUH-a!

Tijekom lipnja organizirali su izuzetno zanimljive izlete u Nacionalni park Plitvička jezera i Split. U Splitu su se, uz obilazak kulturno-povijesnih znamenitosti grada Splita (Narodni trg (Pjaca), Dioklecijanova palača, Peristil, Katedrala sv. Duje, Prokurative, Đardin itd.), družili i s umirovljenicima splitske Podružnice. Po završetku razgledavanja stigli su se i okupati na opjevanim Bačvicama.

U srpnju i kolovozu, po dva puta mjesečno, putovali su na jednodnevno kupanje u Crikvenicu. Pritom su ponudili naj-

jeftiniju cijenu u gradu, samo 60 kuna po osobi. Lijepo ljetno vrijeme i niska cijena zainteresiralo je mnogobrojne članove, pa su morali angažirati po dva velika autobusa sa po 58 sjedećih mjesta. U ljetnim mjesecima su sa susjednim podružnicama sudjelovali i na Jarunskim susretima i Danima Peščenice, a nekoliko su puta putovali na kupanje u Selce s Podružnicom Peščenica.

Nakon petogodišnjih zamolbi da se obnovi njihovo okupljalište Društveni dom Bidrovec, koje je bilo „ruglo na kraju grada“, njihovim željama je udovoljeno. Tako su dobili novu čajnu kuhinju, napravljen je i prolaz iz kuhinje u veliku dvoranu, te je zgrada u cijelosti izvana i iznutra obnovljena, za što posebno zahvaljuju predsjedniku Mjesnog odbora Markuševec Ivici Punjeku i predsjedniku Gradske četvrti Podsljeme Krešimiru Kompesaku.

Umirovljenici SUH-a Podsljeme Adela i Rudi Špoljarec, Nada i Ivan Ročić te Ivan Gruenwald dobrovoljnim su radom dali završni „štih“ Društvenom domu Bidrovec: očistili su okoliš, pokosili travu, oprali podove, prozore, vrata, namještaj, ogleдалa, umivaonike i zidne pločice. Za pranje stolica pod nadzorom Nade Ročić, angažirali su mlade snage Podsljemena: Albertu i Anu Kirin, Ivicu Ročić, Blaženku Ačkar i Leonardu Lončinu. Prava međugeneracijska solidarnost! (Ivan Ročić)

GRANEŠINSKI NOVAKI

Burno ljeto u Novakima

Podružnica SUH-a Granešinski Novaki bila je jedna od najaktivnijih ovoga ljeta. Na brojne izlete i druženja odazvao se velik broj njihovih članova, a da bi bilo veselije, na izletima su im se pridružili i članovi podružnice SUH-a Miroševac. Srpanj i kolovoz obilježila su dva druženja uz glazbu na terasi Društvenog doma Granešinski Novaki. Prvo je održano 1. srpnja, a drugo 5. kolovoza na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti.

Na izlet u Dvor Veliki Tabor i obližnje mjesto Desinić održan 11. lipnja odazvalo se 50-ak članova podružnice, koji su uz razgledavanje znamenitosti Zagorja uživali u druženju uz glazbu i ples. Na more se išlo dva puta u srpnju i dva puta u kolovozu i to u Njivice na otoku Krku. Jedan od izleta za pamćenje održan je 9. srpnja i na njemu je sudjelovalo 50-ak dobro raspoloženih SUH-ovaca iz Granešinskih Novaka i Miroševca koji su se u Njivicama, kako kažu, „lijepo zabavili i opustili“.

Za rujnu već imaju pripremljen bogat raspored događanja. Još jedno druženje uz glazbu i ples na terasi Društvenog doma Granešinski Novaki održat će se 2. rujna, a na izlet u najpoznatije hrvatsko Marijansko svetište Marija Bistrica, u sklopu kojeg će posjetiti i obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo „Micek“, ide se u rujnu. Kako su dosad svi izleti bili vrlo uspješni i zainteresiranost velika, ne sumnjamo da će se tako nastaviti i u rujnu.

KRAPINA

Zagorci na moru

Šezdesetak članova Udruge Sindikata umirovljenika Hrvatske Krapina i ove godine krenulo je na ljetovanje s pjesmom, u prepunom autobusu. Uz izvrsnu suradnju s Gradskim društvom Crvenog križa Zaprešić i ove godine članovima je omogućeno ljetovanje na moru u njihovom odmaralištu u Selcu.

Povoljna cijena ljetovanja, s mogućnošću plaćanja u više rata, dodatno je motivirala umirovljenike da sami sebi poklone nešto čega se veći dio njih odricao cijelog života. Vrlo dobra iskustva u prethodnim godinama dovela su do toga da je interes članstva bio iznad svih očekivanja i van smještajnih kapaciteta, tako da dio članstva nažalost nije mogao koristiti tu povlasticu. Predivno osoblje, plaža, smještaj i drugi popratni sadržaji omogućili su prekrasno ljetovanje i zadovoljstvo članova. I ove godine s brega iznad Selca čulo se „Dobro mi došel prijatelj“, „Pod brajde“, „Suza za zagorske brege“ i druge poznate pjesme zadovoljnih i veselih Zagoraca.

Nekoliko članova Udruge SUH-a Krapina krajem lipnja i početkom srpnja ljetovalo je u Povoljanama na Pagu. I oni su se vratili s predivnim utiscima, a druga „smjena“ ljetuje tamo početkom rujna.

Jož, opet izbori!

Važno je birati s razlogom, a ne zbog ideoloških kriterija. Ovo nisu izbori za ustaše i partizane, već za bolje mirovine i kvalitetno javno zdravstvo. Vrijedi pokušati birati, a ne samo glasati!

Tko o čemu, a ja opet o parlamentarnim izborima nakon nepune godine dana. U pravilu, kada izlazimo na izbore, mirni smo četiri godine, no ovoga puta nismo bili te sreće. Priznat ćete da svaki izbori u našim prostorima izazivaju velike i burne rasprave - danima uvjeravamo jedni druge o tome da je upravo sada vrijeme da izaberemo one koji će nam osigurati bolje životne uvjete, koji će provesti neke reforme i preko noći nam osigurati, ako ne blagostanje, a onda barem puno bolji život nego što je do sada bio i svi navijamo, naravno, za one koji su po nama upravo ti za koje treba glasati.

Ovo su izbori s najkraćom kampanjom, koja je započela javnom raspravom, sučeljavanjem (nakon mnogo godina) predsjednika najvećih političkih stranaka HDZ-a i SDP-a, Andreja Plenkovića i Zorna Milanovića. Oba predsjednika jasno su i sažeto, zbog ograničenog vremena, odgovarala na postavljena pitanja, a i odgovori, pa čak i na pomalo provokativne izjave, bili su kontrolirani i umjereni. Vidjelo se da ni jedan licem u lice, ne želi prvi započeti koristiti neprimjerene riječi. Na pitanja su odgovarali sigurno i uvjerljivo pa su njihovi birači bili zadovoljni. Svatko je za „svoga“ predstavnika smatrao da je bio bolji.

Objektivniji slušatelji zamijetili su slabosti i jednog i drugog i ipak pomalo zlorado inzistirali na nekim odgovorima ili dodatnim tumačenjima. Mislim da će do kraja kampanje ipak, mada uljudeno, doći do izražavanja većih neslaganja, ali i do grubljih riječi. I eto, Andrej Plenković kategorički je izjavio da do velike koalicije neće doći, a i pomalo ironično dodao da ukoliko Most dobije relativnu većinu, on prihvaća da premijer bude Božo Petrov.

Ustaše, partizani, „jugonostalgičari“...

Opredijeljenost za dvije najveće političke stranke, za HDZ i SDP, gotovo je trajna upravo kod umirovljeničke populacije. Naime, svi oni koji su u „komunističko“ vrijeme otvoreno odlazili na vjerske obrede smatraju da su bili praćeni i da je to bilo

zabranjeno. Sigurno je bilo takvih sredina.

Oni racionalniji, koji su se prilagodili mjestu i vremenu, oni koji su tolerirali režim koji je tada vladao u Jugoslaviji, oni koji su ateisti ili agnostici, ljudi koji drže da su dobro i mirno živjeli, pa i danas s nostalgijom govore o tim vremenima, takvi više socijalne i lijeve orijentacije, glasaju za SDP.

No, u pravilu ni jedni i drugi često ne poznaju program svoje stranke, čak ni onaj dio koji se odnosi na prava umirovljenika, već načelno HDZ-ovi birači unaprijed glasaju za HDZ, jer smatraju da su oni istinski domoljubi koji vole Hrvatsku, da im je obitelj svetinja, kao i nedjeljna misa (iako ima i među njima bivših članova KPJ). Za SDP-ove birače govore da su „komunjare“ (iako danas već većinu čine oni koji nikad nisu bili članovi komunističke partije), da ne vole Hrvatsku, da su „jugonostalgičari“, da brane Tita koji je najveći „zločinac i progonitelj Hrvata“ ili imaju sumnjiva krvna zrnca. Takvi još uvijek vode rat između ustaša, četnika i partizana.

Ovoga puta barem za sada, „ratove“ ostavljamo povijesti i povjesničarima.

Nova iznenađenja?

Na prošlim parlamentarnim izborima iznenađenje je bila pojava mnogih mladih nezavisnih kandidata s vrlo sličnim programima, koje su već djelomično provodili u svojim lokalnim sredinama, gdje su obnašali dužnosti gradonačelnika ili su bili istaknuti društveno angažirani pojedinci. Organizirali su se, uskladili svoje programe i krenuli trećim putem, uvjereni da mogu biti „most“ između lijeve i desne opcije, da mogu utjecati na brze promjene prema drugačijim mjerilima, da se može upravljati državom kao lokalnom sredinom.

Naravno da su bili svjesni da ne mogu prihvatiti nikoga od „starih“, za njih nepodobnih vođa, pa su za premijera prihvatili menadžera koji nije imao iskustva u politici. Za njih će sada glasati opet mladi birači, koji žele stručnjake za pojedine resore u politici, jer vjeruju da uz politi-

ku trebaju na rukovodećim pozicijama biti i stručniji pojedinci. Dio starijih će vjerojatno odustati zbog opreza iz prošlogodišnjih izbora i potražiti će, možda čak i poimence, te preferencijalnim glasovima pokušati uključiti nekoga sposobnog, koji se već dokazao u svom stručnom radu. Ali sada se javljaju i neke nove stranke nastale iz udruga, zbog iskustva koje su stekle u praktičnom radu, bolje rečeno u borbi za ostvarivanje svojih prava, kao što je primjerice bila udruga „Franak“. Ima i nekih drugih stranaka pomalo čudnih imena „Pametno“, „Sasvim mala stranka“. Osobno mislim da nije isto raditi u udruzi ili u političkom okruženju, pa se na taj način možda izgube brojni dragocjeni glasovi birača.

Birajmo naše predstavnike!

Isto tako, javljaju se i nove koalicije. Došlo je do nekih preslagivanja. Od koalicija najviše obećava ona gradonačelnika Milana Bandića, koji je kao novog koalicijskog partnera dobio nama poznatu umirovljeničku stranku Blok umirovljenici zajedno s Milivojem Špikom na čelu, a koji je na prošlim izborima bio članom Domoljubne koalicije. S njime smo kao udruga razgovarali i prije prošlih, ali i uoči ovih izbora, te se pokazao kao dosljedan u zastupanju interesa umirovljenika. Hrvatska stranka umirovljenika je uobičajeno u Milanovićevoj koaliciji, s čudnim potezom da su kao svog kandidata istaknuli bivšeg Predsjednika Republike Mesica. A taj nikada nije rekao ni riječ o umirovljenicima.

Za koga glasati? Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske zatražile su očitovanje najvećih parlamentarnih stranaka na zahtjeve umirovljeničkih udruga koje zastupaju interese 1,2 milijuna hrvatskih glasača. Zahtjevi su ono što umirovljenici moraju prepoznati, podržati i na temelju toga glasati. Važno je birati s razlogom, a ne zbog ideoloških kriterija. Ovo nisu izbori za ustaše i partizane, već za bolje mirovine i kvalitetno javno zdravstvo. Vrijedi pokušati birati, a ne samo glasati!

Može li me muž izbaciti iz kuće?

Pitanje: Početkom 2000. godine, u zreloj dobi, vjenčala sam se i čvrsto vjerovala da će nam brak trajati do naše smrti. Moj suprug je jako dobro zarađivao, ja znatno manje, ali smo se jako dobro slagali. Suprug je podigao stambeni kredit, a kao korisnik kredita upisao se kao vlasnik kuće čim je ona bila dovršena. Nismo imali djece. Na žalost, suprug se u međuvremenu promijenio, našao je drugu, a meni ponudio jednu sobicu izvan grada kao zadovoljavajuću smještaj. Kada sam to odbila, zaprijetio mi je da ću ostati i bez toga, jer je on vlasnik kuće, kredit se otplaćivao njegovim sredstvima, te zatražio da odmah napustim kuću. Molim vas za savjet kako da postupim da zaštitim svoje pravo na kuću koja mi pripada. (S.B., Rijeka)

Odgovor: Rješenje na Vaš upit leži u činjenici da ste stupili u brak početkom 2000. godine. To znači da je na snagu stupio Zakon o obiteljskim odnosima po kojem se određuje da su bračni drugovi suvlasnici u stečevini u jednakim dijelovima, ako se drugačije nisu dogovorili. Vi ste suvlasnica kuće u jednakom dijelu, tako da Vaš suprug tu ne može ništa promijeniti. Obzirom da je izvršio upis uknjižbe prava vlasništva, morat ćete podnijeti tužbu kojom ćete ishoditi pravo na bračnu stečevinu, a potom nakon pravomoćne presude izvršiti uknjižbu prava vlasništva na svom dijelu bračne stečevine. No, Vaš odvjetnik neka hitno stavi zabilježbu na kuću, kako je on preko noći ne bi prodao.

Oporuka iz šale?!

Pitanje: Kad sam imala 20 godina napisala sam, pola ozbiljno, a pola iz šale, bratu vlastoručnu oporuku u kojoj navodim kako mu ostavljam svu svoju imovinu. U međuvremenu sam rodila djecu i dobila unuke, pa nisam sigurna da li trebam napisati pravu oporuku i da li se moj brat može nakon moje smrti pojaviti kao glavni nasljednik. (P.J., Zagreb)

Odgovor: Oporuka je jednostrani opozivi pravni posao, kojeg je u svako vrijeme moguće opozvati, odnosno napraviti novu oporuku. Oporuka koju spominjete je važeća sve do trenutka kada bi bila opozvana, odnosno fizički uništena od strane ostavitelja. Vaš brat nema nikakvo automatsko pravo nasljeđivanje Vas kao sestre, jer imate vlastitu djecu i unuke, ali je moguće da se pojavi na ostavinskoj raspravi, on ili njegovi nasljednici, tražeći svu imovinu. Stoga Vam preporučujemo da sastavite novu oporuku u korist vlastite djece odnosno zakonskih nasljednika, čime se prethodna oporuka smatra opozvanom. Stoga ne čekajte, već odmah sastavite novu vlastoručnu oporuku.

Nevažeća oporuka?

Pitanje: Moja majka je sačinila vlastoručnu oporuku na način da je velikim tiskanim slovima (štampanim) svu svoju imovinu oporučno ostavila meni. Oporuku je povjerila meni na čuvanje te je od mene tražila da ostalim zakonskim nasljednicima ne kažem ništa o postojanju oporuke. Pretpostavljam da se boji da će je oni maltretirati do kraja života. Brine me da li će poslije njezine smrti oporuka zbog toga što je pi-

sana velikim pisanim slovima, a potpisana početnim slovom imena i punim prezimenom biti valjana, jer sam čula da se oporuka piše pisanim slovima. Isto tako me zanima da li je potpis oporuke valjan ako je ime napisano samo s početnim slovom, a prezime je napisano u cijelosti? (Lj.V., Osijek)

Odgovor: Ako je oporuka napisana velikim tiskanim slovima, a potpis oporuke sadrži samo prvo slovo imena i čitavo prezime (sve pisano pisanim slovima), nema nikakve bojazni za pravovaljanost oporuke. Tek kada bio potpis oporuke bio napisan velikim tiskanim slovima oporuka ne bi bila pravovaljana, odnosno, bila bi nevažeća.

Sumnjiv stričev dug

Pitanje: Sklopio sam ugovor o doživotnom uzdržavanju sa svojim stricem. Prilikom sklapanja ugovora, sada već pokojni stric mi je usmeno jamčio da nikome nije dužan nikakav novac te da nitko nema potraživanja prema njemu. Ja inače ne bi ni sklopio takav ugovor da sam imao razloga vjerovati da je stric kome ostao dužan. Nakon njegove smrti pojavio se susjed koji je od mene kao davatelja uzdržavanja pokojnog strica, tražio znatnu svotu kao iznos stričeva duga. Odbio sam platiti bilo kakav dug, a susjed nije imao niti priznanicu duga. Jesam li pravilno postupio? (Ž.H., Varaždin)

Odgovor: Postupili ste pravilno jer niste dužni podmirivati dug primatelja uzdržavanja, osim ako je takav dug postojao u trenutku sklapanja ugovora, a Vi ste prihvatili plaćanje duga. Dakle, s obzirom da dug nije postojao u trenutku sklapanja ugovora, a Vi niste suglasni podmiriti obvezu koja ne postoji, niste dužni postupiti po susjedovom traženju.

Prevrtljiva primateljica uzdržavanja

Pitanje: Sklopila sam ugovor o doživotnom uzdržavanju s jednom starijom ženom te sam redovito i savjesno izvršavala sve preuzete ugovorne obveze. Sve je bilo u najboljem redu dok nisam saznala da je primateljica uzdržavanja sklopila još jedan ugovor o doživotnom uzdržavanju s drugom davateljicom uzdržavanja. Usput mi je preporučeno da u zemljišnim knjigama provjerim je li izvršena zabilježba tog ugovora. Ukoliko nije, savjetovala mi je da odmah izvršim zabilježbu svog ugovora. Srećom, u zemljišnim knjigama nije bilo zabilježbe tog drugog ugovora, pa sam ja zabilježila svoj ugovor. Jesam li pravilno postupila? Mogu li moj ugovor ugroziti drugi ugovori koje je prevrtljiva primateljica uzdržavanja naknadno sklopila ili će ih sklopiti? (J.K., Bjelovar)

Odgovor: Prema odredbi članka 581. Zakona o odnosima davatelj uzdržavanja, kada je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju nekretnina, ovlašten je zatražiti zabilježbu ugovora u zemljišne knjige. Time je javno obznanjeno postojanje ugovora o doživotnom uzdržavanju i da će davatelj uzdržavanja nakon smrti primatelja uzdržavanja steći vlasništvo nad nekretninom. Zabilježbom ugovora davatelj uzdržavanja ima prednost pred novim davateljima uzdržavanja koji su ugovor potpisali nakon upisa zabilježbe. Stoga možete biti vrlo zahvalni svojoj prijateljici koja Vas je pravovremeno upozorila na potrebu zabilježbe ugovora u zemljišne knjige.

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Hiperaktivni dida protiv siromaštva

Čini se da se u priči Mire Jovića iz Vrgorca, čelnika tamošnje SUH-ove podružnice, ponavlja ona uzrečica „jednom sindikalist, uvijek sindikalist“. Miro je do umirovljenja 1. veljače 2005. godine bio sindikalni povjerenik u Telekomunikacijskom centru Split u dva mandata.

Druženjima i zajedništvom je pokušao razveseliti članove, povezati ih, međusobno ojačati i razviti solidarnost.

Tada početkom 2005. odmah se, u dogovoru s tajnikom SUH-ove podružnice Petrom Grbavcem, uključio u rad i danas je već drugi mandat na njezinom čelu. Ovaj rođeni Vrgorčanin iz Dragljana, po horoskopskom znaku Vodenjak (25. siječnja 1949.), u početku je radio kao telekomunikacijski monter u Vrgorcu, a onda se uz rad doškolovao i stekao zvanje specijaliste za telekomunikacijske mreže (V. stupanj) i 1989. godine prešao na radno mjesto voditelja u Nadzorništvo Metković. Šalimo se kako su ga spajanje ljudi žicama i komunikacija odredili za buduće sindikalne aktivnosti, no Mijo nije samo spajao ljude, već i domovinu.

„U samom početku rata na južnom bojištu sa svojom ekipom često smo i pod granatama osposobljavali pokidane telefonske linije po nalogu Centra za obavještanje i uzbuđivanje. U veljači 1992. prešao sam u aktivni status branitelja 156. brigadu HV gdje sam obnašao dužnost zapovjednika voda veze. Za svoje zasluge dobio sam i Spomenicu domovinskog rata 1990.-1992. i unaprijeđen sam u čin pričuvnog stožernog narednika.“, dodaje Miro, nerado se sjećajući teških dana obrane. Godine 1993. se vratio u Vrgorac na izgradnju novih telekomunikacijskih mreža po selima Vrgoračke krajine. A od 1998. do umirovljenja radio je u Makarskoj. Svugdje je bio, gdje su ga trebali.

A danas je opet tamo gdje je potreban i koristan za svoje starije sumještane - na čelu Podružnice Sindikata umirovljenika Hrvatske u Vrgorcu! Za to ima i punu podršku svoje supruge i dvoje djece, ali i dvoje unučadi. Tko ne bi volio takvog živahnog i hiperaktivnog didu?!

„Mi smo mala podružnica s vrlo malim prihodima i ne možemo učiniti puno. Pa ipak, svake godine upriličimo za Uskrs i Božić domjenak za sve naše članove, bez obzira jesu li ili nisu platili članarinu; redovno organiziramo dva puta godišnje jednodnevni ili dvodnevni izlet kojeg sami plaćamo; već tradicionalno posjećujemo toplice u Banji Vrućici s grupom od 30 - 40 naših umirovljenika, a redovno u suradnji s našom Turističkom zajednicom sudjelujemo na svim manifestacijama kao što su „Dani jagoda, Dani pršuta i vina, Biklijada...“

Shodno našim mogućnostima obilazimo naše starije i nemoćne članove, bilo kući ili u domovima, gdje god se već nalaze. U više navrata organizirali smo mjerenje šećera u krvi i tlaka uz pomoć naših medicinskih sestara iz Doma zdravlja te ispitivanje sluha za sve zainteresirane građane.“, nabraja Miro Jović, i teško ga je zaustaviti.

Uspješno su organizirali i sportske susrete Splitsko-dalmatinske županije 2012. godine, a svi su sudionici bili jako zadovoljni dobrodošlicom, a posebno posjetom Etno selu Kokorići.

„Sljedeće godine smo ponovo domaćini županijskih sportskih susreta SUH-ovih umirovljenika i nadam se da će biti još bolji doček natjecatelja iz Splita, Trogira, Omiša i Žrnovnice te druženje uz dobru spizu i veselu muziku.“, obećava Miro.

Kroz ovu podružnicu je do sada prošlo više od 250 članova, a iz godine u godinu je stalno aktivnih oko 60 članova. „Nastojimo privući i veći broj no-

vih članova, što i uspijevamo, naročito pred odlazak u toplice ili neke izlete, ali istovremeno neki stariji članovi otpadnu. Ipak, prisutni smo već skoro 20 godina u životu umirovljenika Vrgorca i Hrvatske, a u tom teškom razdoblju uspjeli smo se održati, družiti i zabaviti. Svojim radom uredili smo i opremili naš prostor, kao i radionicu gdje se sastajemo svakog četvrtka u poslijepodnevnim satima.“, zadovoljno zbori Miro.

Podsjeća i kako su imali dobar odziv članova u prikupljanju potpisa za Peticiju SUH-a protiv siromaštva starijih osoba, te da je peticija bila dobro osmišljena i mnogima otvorila oči o standardu umirovljenika. Vrgorčani su socijalno osjetljivi, a posebno ih brine privatizacija javnog zdravstva, jer im je neshvatljivo kako u jednoj te istoj privatnoj klinici na pregled uz plaćanje dođeš na red za tjedan dana, a na uputnicu se mora čekati mjesecima. Još je gore, kazuju, u kliničkim bolnicama gdje se čeka godinama. Taj nerazmjer treba uskladiti.

Vrgorac ima oko 900 umirovljenika i najveći problem su male mirovine s kojima ne mogu preživljavati, već moraju tražiti dodatni prihod kroz poljoprivredu ili druge poslove. Mala je to sredina i dosta podijeljena na lijeve i desne, tako da je teško savjetovati nekog za koga glasati kad je već od ranije opredjeljen. A stranke umirovljenika vide kao one koje se bore samo za svoje pozicije.. Tračak nade daje im, naglašava Miro, ova treća opcija. Konkretno da se i to i njima dogodilo. Novog gradonačelnika Antu Pranića (NLM), kao i novo Gradsko vijeće na čelu s predsjednikom Radom Bobancem (SDP), podržavaju i za početak imaju dobru suradnju. No, nadaju se kako će u buduće biti i bolja za boljitak umirovljenika. U Božje uši!

Vrgorčani su socijalno osjetljivi, a posebno ih brine privatizacija javnog zdravstva, jer im je neshvatljivo kako u jednoj te istoj privatnoj klinici na pregled uz plaćanje dođeš na red za tjedan dana, a na uputnicu se mora čekati mjesecima

